

MASTEROPPGAVE

”Hvilke faktorer er av betydning for samarbeidet mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere om elevens psykiske helse og rusproblemer?”

”What factors influence the collaboration between student services in high school and municipal service providers in regards to students’ mental health and addiction issues?”

Marte Størseth Smestad

Dato: 02.12.2019

HSTFS40512, Masterstudium i tverrfaglig samarbeid i helse – og sosialsektoren

Avdeling for helse og velferd

Forord

Endelig ferdig, jeg klarte det! Det føles veldig rart å være ferdig etter litt over fire år med dette studiet. Dissene årene har gitt meg mye kunnskap, og ikke minst spennende temaer som tverrfaglig samarbeid, ledelse, hvordan organisasjoner fungerer og folkehelse. Dette er kunnskap jeg vil ta med meg videre.

Først ønsker jeg å takke mine informanter som stilte opp. Det hadde ikke blitt noen oppgave uten dere!

Denne prosessen har vært tøff, men veldig lærerik. Det har vært både oppturer og nedturer. Jeg har fått mye støtte av den tålmodige og utrolig snille samboeren min, Andrew. Takk til familie og venner som har kommet med oppmuntringer og støttende ord underveis.

Tusen takk til arbeidsplassen min som har gitt meg tid til å gjennomføre dette prosjektet. Takk til kollegaer som har heiet på meg og hatt trua! En spesiell takk til LB som alltid er en jeg kan regne med.

Takk til min første veileder Kjersti Holte som introduserte meg for tema til dette prosjektet. En stor takk til min nåværende veileder Mona J. Fineide. Tusen takk for gode, konkrete og nyttige tilbakemeldinger.

Desember 2019

Marte Størseth Smestad

Sammendrag

Dette prosjektet har sett nærmere på samarbeid mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere for å få en dypere forståelse av hvilke faktorer som er av betydning for samarbeidet. Gjennom samhandlingsreformen og flere rapporter rettes fokuset mot at man ønsker å styrke samarbeidet og bygge kompetanse innen arbeidet med psykisk helse og rus i kommunene. Det vises til at skolen ikke har tilstrekkelig kompetanse på området, og at samordningen mellom helse- og omsorgstjenestene er betydningsfullt for å skape helhetlig tilbud til ungdom. Utsatte ungdommer er avhengig av gode elevtjenester som fanger de opp, og at samarbeidet med kommunale enheter fungerer bra. Problemstillingen for prosjektet er: ”Hvilke faktorer er av betydning for samarbeidet mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere om elevens psykiske helse og rusproblemer?”.

Prosjektet er gjennomført som et casestudie. Utvalget besto av åtte informanter, fire fra kommunale enheter og fire fra elevtjenesten. Det ble gjennomført en kvalitativ undersøkelse hvor det ble benyttet semistrukturert intervju.

Funnene i dette prosjektet viser til betydningen av å innhente samtykke for å kunne gi helhetlig oppfølging og tjenester til ungdommene. Det vises også til at de som samarbeider må se nytten av samarbeidet og jobbe mot et felles mål. Det krever handling og innsats, og et ønske om å jobbe sammen. Tillitt og respekt for hverandres kunnskap og erfaringer er viktige faktorer for å lykkes med samarbeidet. Funn viser til opplevelsen av manglende tillitt noen informanter, og de understreket hvor viktig det er med god kommunikasjon.

Funnene ble drøftet opp mot forskjellige faktorer som er av betydning for samarbeidet. Faktorer som blant annet tverrfaglig samarbeid som bygger på samtykke, den nye fraværgrensen som gir manglende individuell tilpasning, byråkratisk styreform som ikke passer inn, betydningen av ”face – to – face samarbeidet, det å ikke bruke hverandres kompetanse og til slutt tillitt.

Tverrfaglig samarbeid mellom elevtjenesten og kommunale tjenesteytere vises til å være utfordrende. Ved å dele kompetanse og erfaringer, og at man ser nytte og har et ønske om samarbeid, vil skape mer helhetlige tjenester. Dette vil danne grunnlag for videre utviklingen av samarbeidet.

Abstract

This project has studied the cooperation between student services in High School, and municipal service providers to get a better understanding of the factors that affect the collaboration. Through the collaboration reform (Samhandlingsreformen) and several reports, the focus is on wanting to strengthen the collaboration and build competence within the work on mental health and substance abuse in the municipalities. It is pointed out that the school does not have sufficient competence on the subject, and the collaboration between the Health and Care services is important to create comprehensive services for young people. Vulnerable youth are dependent on good student services that identify them, and communication with municipal units function well. This thesis has tried to find answers to following issue: «What factors influence the collaboration between student services in high school and municipal service providers in regards to students' mental health and addiction issues?»

The project has been carried out as a «case study». The sample consisted of eight informants, four people from municipal units, and four from student services. A qualitative study was conducted using semi-structured interviews.

The findings from the project show the importance of obtaining consent in order to provide comprehensive follow-up, and services to young people. It is also pointed out that the collaborators must see the benefits of the collaboration and work towards a common goal. It requires action and effort, and a desire to work together. Confidence and respect for each others knowledge and experience are also important factors for the success of the collaboration. The findings point to the informants' experience of lack of trust, and they emphasized the importance of good communication.

The findings were discussed against various factors that are important for the collaboration. Factors such as interdisciplinary collaboration based on consent, the new limit for a student absent that results in the lack of individual adaptation, bureaucratic governance that does not fit in, the importance of face-to-face collaboration, failure to use each others skills and ultimately trust.

Interdisciplinary collaboration between student services and municipal service providers appears to be challenging. By sharing knowledge and experience, and if you desire

collaboration and see the benefit of it, you will create more holistic services and form the basis for the development of the collaboration.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	8
1.1 Bakgrunn for valg av tema	8
1.1.1 Unges psykiske helse	10
1.1.2 Unge som ruser seg	10
1.2 Problemstilling	11
1.3 Prosjektets avgrensinger	12
1.4 Oppgavens oppbygning og struktur	12
2.0 Tidligere forskning	13
3.0 Teori	15
3.1 Tverrfaglig samarbeid	15
3.2 Systemiske faktorer	17
3.2.1 Profesjoner	17
3.2.2 Tverrfaglig samarbeid i et juridisk perspektiv	18
3.3 Organisatoriske faktorer	19
3.3.1 Mål og strategier	20
3.3.2 Struktur	22
3.3.3 Organisasjonskultur	22
3.4 Relasjonelle faktorer	23
3.4.1 Tillitt	23
3.4.2 Kommunikasjon.....	24
4.0 Metode	26
4.1 Forskningsdesign: Casestudie	26
4.2 Utvalg av case	27
4.2.1 Elevtjenestene ved to videregående skoler	28
4.2.2 Kommunale tjenesteytere.....	28
4.3 Kvalitative intervjuer	29
4.3.1 Fokusgruppeintervju	29
4.4 Utvalg av informanter	30
4.5 Intervjuguide	31
4.6 Gjennomføring av intervjuer	32
4.7 Analyse av data	33
4.7.1 Koding og kategorisering.....	33
4.8 Forskningsetiske utfordringer	35
4.9 Min forståelse	35
4.10 Relabilitet og validitet	36

4.10.1 Relabilitet	36
4.10.2 Validitet.....	36
5.0 Presentasjon av funn	38
5.1 Faktorer for samarbeid på systemisk nivå	39
5.1.1 Lovverkets krav til samtykke	39
5.1.2 ”Vi har ikke noe felles dokumentasjon eller kommunikasjonsplattform”	41
5.1.3 Fraværsgrensa	42
5.2 Faktorer for samarbeid på organisatorisk nivå.....	44
5.2.1 ”Det er noe med det å jobbe sammen, å se hverandre”	44
5.2.2 Betydningen av å være tilgjengelig.....	46
5.2.3 Det vellykkede prosjektet som ble lagt ned	48
5.2.4 Sårbare overganger.....	50
5.2.5 Struktur – ”Fanget i en bruker – bestiller modell”	51
5.3 Faktorer for samarbeid på relasjonelt nivå	54
5.3.1 Tillitt til hverandre	55
5.3.2 Kommunikasjon mellom instansene	57
5.4 Oppsummering av funn	59
6.0 Drøfting av funn.....	62
6.1 Nasjonale føringer slår beina under det forebyggende arbeidet.....	62
6.1.1 Tverrfaglig samarbeid som bygger på samtykke	62
6.1.2 Fraværsgrensa	64
6.2 Byråkratisk styreform passer ikke inn.....	65
6.2.1 Det vellykkede prosjektet som ble lagt ned	67
6.3 Betydningen av ”face – to – face” samarbeid	69
6.3.1 Å ikke bruke hverandres kompetanse og kunnskap	71
6.3.2 Tillitt.....	73
7.0 Avslutning	75
Litteraturliste	78
Oversikt over vedlegg	82
Vedlegg 1: Godkjenning fra NSD	82
Vedlegg 2: Bekreftelse på endring av ny veileder fra NSD	83
Vedlegg 3: Informasjonsskriv	84
Vedlegg 4: Intervjuguide: Kommunale tjenesteytere	86
Vedlegg 5: Intervjuguide: Elevtjeneste	87

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

I følge opplæringsloven, 2017, § 9 A-1 har alle elever rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer læring, trivsel og helse. Videre i § 9A-3 står det at skolen skal jobbe systematisk og kontinuerlig for å fremme helse, miljøet og tryggheten til elevene. Dette støttes også av Skogen, Smith, Aarø, Siqveland og Øverland (2018, s.36-37) i rapporten om barn og unges psykiske helse. De poengterer at elevene tilbringer mange timer på skolen hver eneste dag gjennom skoleåret, og at skolen har fått en utvidet funksjon hvor elevene ikke bare er for lære, men at det også er et sted for omsorg og samvær. Skolen er en viktig arena for både faglig og sosial utvikling. Skolemiljøet er med på å påvirke barn og unges helse og livskvalitet.

Utdannings- og helsedirektoratet har som mål å øke kompetansen om hvordan grunnskole og videregående skole kan styrke barn og unges psykiske helse. Det er ønsket med en bedret praksis i skolen, og økt kompetanse i kommunen og fylkeskommunen. Utviklingsarbeidet som blir utført på skolene vil gi eksempler og kunnskap på god praksis som kan brukes til å videreutvikle arbeidet med barn og unges psykiske helse (Helse- og omsorgsdepartementet, 2015, s.29).

Regjeringen ønsker å styrke samarbeidet mellom sektorer for å skape et samfunn som fremmer trivsel og psykisk helse. For å ivareta psykisk helse skal det arbeides med å bygge kompetanse i kommunene, og spre verktøy og modeller for folkehelsearbeidet (ibid, s.23). I følge Folkehelseloven, 2011, § 3a er folkehelse: ”Befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning”. Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å bearbeide faktorer som direkte eller indirekte forbedrer folkets helse og trivsel.

Folkehelseloven (2011) har som formål å bidra til en utvikling av samfunnet som fremmer folkehelse. Et av målene er å fremme tverrprofesjonelt og koordinert samarbeid, med fokus på å kunne ha forskjellig faglig synspunkter innenfor befolkningens livssituasjon(Brekk, 2016, s.67-68).

Mitt fokus i dette prosjektet er å se nærmere på hvordan elevtjenesten i videregående skoler samarbeider med kommunale tjenesteytere om tjenester knyttet til rus og psykisk helse blant ungdom. Dette prosjektet foregår i en kommune i Østfold.

Elevtjenesten er etablert for å hjelpe elever med å finne seg til rette på skolen, og å bistå når sosiale, personlige og emosjonelle byrder står i veien for læring. Ved behov skal

elevtjenestene henviser til hjelpeinstanser utenfor skolen. Dette prosjektet tar for seg to kommunale enheter. De jobber med ungdom i alderen fra 12-25 år. Dette kan være unge mennesker som har utfordringer i forbindelse med rusmisbruk og psykisk helse. Ofte fungerer enhetene som koordinatorene for det store hjelpeapparatet rundt elevene. De har også fokus på å gi støtte og veiledning til mestring i eget liv.

Dagens generasjon av ungdommer blir ofte kalt for ”generasjon lydig”, ”generasjon veltilpasset” eller ”generasjon prestasjon”. Selv om det vises til at ungdommene er mer ”ordentlige” og veltilpassede står de ovenfor utfordringer som prestasjonsangst, søvnløshet og stress. Selv om mange barn og unge klarer seg godt i dagens samfunn, faller alt for mange utenfor, og det vises til at utfordringene er ofte sammensatte (Erstad, 2018, s.56). Tall fra ungdataundersøkelsen 2017 viser at de fleste Østfold-elever trives, men flere sliter. Østfold skiller seg negativt ut på landsbasis. Det fremkommer at den psykiske og fysiske helsen er dårligere enn gjennomsnittet. Det som utpeker seg er at:

- Færre elever føler seg trygge i nærområdet sitt
- Flere er plaget med ensomhet, depressive symptomer og fysiske plager
- Flere mobbes
- Flere har søvnproblemer
- Færre deltar i fritidsaktiviteter

Tall fra denne undersøkelsen har satt i gang en rekke tiltak med mål om at alle skal ha det godt i Østfold-skolen. Arbeidet med helsefremmende skoler og flere kompetansehevingstiltak for å forebygge mobbing er noen av tiltakene(Østfoldhelse, 2017). Psykososiale problemer er økende hos barn og unge. Disse problemene kan være kompliserte, og ved tverrfaglig samarbeid vil en ha større sjans for å få et helhetlig bilde av situasjonen. Da vil det dreie seg om helsefremmende, forebyggende arbeid og koordinert samarbeid innad i kommunen og på tvers av sektorer (Glavin&Erdal, 2018, s.21).

I 2008 oppnevnte regjeringen et utvalg som skulle utrede bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge. Det ble bedt om å iverksette en omfattende vurdering av mulighetene for et systematisk og forpliktende samarbeid mellom statlige og kommunale tjenester som gir hjelp til utsatte barn og deres foreldre. Utvalget skulle overveie hvordan tjenestene kunne organiseres på en måte som bidrar til at både unge og foreldre opplever at det er en lettere vei ”inn” om de skulle trenge hjelp fra flere tjenester (NOU 2009:22, s.5). Det fremkom at det var en utfordring å sikre samordning mellom helsetjenester, barneverntjenester, pedagogiske tjenester og andre tjenesteytere. Det ble også vist til at det er

viktig med god samordning av tilbudet som ble gitt for å øke folkehelsen for blant annet barn og unge som sliter psykisk (NOU 2009:22, s.41). Problemer knyttet til ungdom kan ofte medføre behov for at flere instanser bidrar til å løse og iverksette forebyggende tiltak. Disse instansene har ofte tilhørighet i ulike profesjoner (Johannessen og Skotheim, 2018).

Falck-Ytter (2006) sier at erfaringer viser at det er mange forskjellige tjenester involvert i arbeidet rundt de samme ungdommene som sliter. Av ulike grunner er det likevel ikke alltid at de forskjellige instansene er informert om hverandres delaktighet, eller at de tar initiativ til samarbeid. Tverrfaglig samarbeid er av betydning for hvilken hjelp som blir gitt, og i hvor stor grad de unge drar nytte av hjelpen som blir gitt. Det fremkommer at noen mestrer samarbeid på tvers, mens andre sliter. Dersom samarbeidet ikke fungerer, kan utfallet bli en kostbar helsetjeneste med dårlige resultater for de unge det handler om (Falck-Ytter, 2006, s.361).

1.1.1 Unges psykiske helse

Psykiske lidelser sees ofte ved at symptombelastningen er såpass stor at det kvalifiserer til diagnoser som for eksempel angst og alvorlig depresjon. Resultater fra studien ”barn i Bergen” viste at 7 % av barna i aldersgruppen 8 –10 år har en diagnose innen psykiske lidelser. Ved et konservativt estimat av disse tilfellene i Norge, tilsier det at ca 8% (70.000) av alle barn og unge mellom 3 – 18 år har en psykisk lidelse til en hver tid (Mathiesen , Karevold og Knudsen, 2009). Videre skriver Mathisen m.fl 2009 i boken ”psykiske lidelser blant barn og unge” at de bruker begrepet ” psykiske vansker” når barn og unge har symptomer som går utover trivsel, læring, daglige gjøremål og samvær med andre, uten at man har kriterier for en diagnose.

1.1.2 Unge som ruser seg

Problemer med rus kan forekomme hos mennesker i alle aldersgrupper og alle deler av befolkningen. Grad av kompleksitet, alvorlighet og tjenestebehov vil variere fra person til person(Helse-og omsorgsdepartementet, 2016, s.10-11). I prosjektrapporten ” Når unge ruser seg” av Nygård (2014) fremkommer det blant annet at kunnskap om rusmiddelbruk lokalt i samfunnet er svært viktig for å kunne danne seg et riktig bilde av situasjonen. (Nygård, 2014 s.25).

Helse-og omsorgsdepartementets opptrappingsplan (ungdata) for rusfeltet 2016-2020 viser til at bruk av alkohol har flatet ut blant unge, men at det fremdeles er mange som drikker alkohol. Når det gjelder bruk av narkotiske stoffer viser Ungdata – undersøkelsene at det har vært en nedgang i bruk av for eksempel hasj, mens stoffer som kokain har kun marginal utbredelse (Ibid s,17).

Samhandlingen rundt tilbudene til personer med samtidig rus-og psykiske problemer er mangelfull og lite koordinert. Rus og psykisk helse må sees i sammenheng, slik at de kan få det helhetlige tilbudet som de har krav på (Rådet for psykisk helse, 2017).

1.2 Problemstilling

Samhandlingsreformen (Helse – og omsorgsdepartementet, 2008) ble blant annet beskrevet med bakgrunn for å tenke mer helhetlig i arbeidet med barn og unge. Oppmerksomheten peker mot de forskjellige fagprofesjonenes arbeid med fokus på tidlig innsats og styrking av det psykososiale forebyggingsarbeidet. Skolen utfordres på elevens faglige, sosiale og psykososiale nivå, og beveger seg daglig inn på områder de ansatte ikke har til tilstrekkelig kompetanse på. Dette har blant annet tvunget fram et større fokus på tverrfaglig og tverretatlig samarbeid i kommuner (Johannessen og Skotheim, 2018). Samordning mellom helse- og omsorgstjenestene er betydningsfull når man skal skape et helhetlig tilbud til elvene. Elever med rus og psykiske lidelser vil ha behov for forskjellige tjenester på tvers av kommunale tjenester (Bjørkquist og Fineide, 2019, s.10).

Utsatte ungdommer er avhengig av at samarbeidet mellom forskjellige instanser fungerer godt og at man har gode elevtjenester som kan være med å fange dem opp. På bakgrunn av det som har blitt presentert ovenfor har jeg kommet fram til følgende problemstilling som vil danne grunnlag for dette prosjektet:

”Hvilke faktorer er av betydning for samarbeidet mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere om elevens psykiske helse og rusproblemer?”

For å svare på min problemstilling har jeg strukturert oppgaven inn i systemiske, organisatoriske og relasjonelle faktorer som påvirker samarbeidet. Hensikten er å få en forståelse av hva som fungerer og hva som ikke fungerer i samarbeid. Hvordan er samarbeidet organisert? Jeg har valgt disse tre faktorene på bakgrunn av tidligere forskning

som viser til at samarbeid foregår på forskjellige nivåer, hvor hvert nivå er viktige for tverrfaglig samarbeid (San Martin-Rodriguez, Beaulieu, D'Amour & Ferrada – Videla, 2005).

1.3 Prosjektets avgrensinger

Dette prosjektet er avgrenset til å gjelde ansatte i elevtjenesten ved to videregående skoler, og til to ungdomsteam som jobber forebyggende med ungdoms psykiske helse og rus i kommunen. Andre kommunale og fylkeskommunale samarbeidsinstanser får en sekundær betydning i dette prosjektet, da jeg har valgt å kun fokusere på to ungdomsteam i kommunen. De som får en sekundær betydning er blant annet NAV, barne-og ungdomspsykiatrisk poliklinikk(BUP), politiet og pedagogisk- psykologisk tjeneste (PPT). Selv om jeg ikke har hatt fokus på disse i prosjektet har jeg likevel valgt å ha med noe av informasjonen som ble gitt av informantene om de, da det er viktig å få med for å svare på problemstilling om hvilke faktorer som er av betydning for samarbeidet. Denne avgrensingen er gjort på bakgrunn av prosjektets omfang og tid.

1.4 Oppgavens oppbygning og struktur

I det første kapittelet har jeg belyst bakgrunnen for valg av tema og kort beskrevet oppgavens tema. Her viser jeg også til problemstillingen for prosjektet. I neste kapittel presenterer jeg tidligere forskning på temaet.

I kapittel 3 gjør jeg rede for relevant teori og forskning som er med på å belyse min problemstilling. For å vise til dette har jeg valgt å bruke systemiske, organisatoriske og relasjonelle faktorer for å beskrive hva som fremmer og hemmer det tverrfaglig samarbeidet.

I kapittel 4 begrunner jeg mine metodevalg, og hvordan undersøkelsen og analysen ble gjennomført. I kapittel 5 presenterer jeg funn fra undersøkelsen. I kapittel 6 drøftes disse funnene opp mot teori, og til slutt vil jeg komme med en avslutning i kapittel 7.

2.0 Tidligere forskning

En del av hindringene og tilrettelegging ved tverrfaglig samarbeid er relatert til kommunikasjonen mellom aktørene. Manglende kommunikasjon eller dårlig dialog mellom de forskjellige aktørene kan føre til at det oppstår en barriere mellom aktørene, som igjen kan føre til mangelfull kunnskap om roller og ansvar i prosessen. Ved dårlig kommunikasjon kan de ulike aktørene også ha forskjellige syn på samarbeidets prosess og mål. Ved god kommunikasjon kan de ulike aktørene øke sin kunnskap om hverandre og utvikle en felles forståelse og respekt som kan lette samarbeidet (Andersson, Ahgren, Axelsson, Eriksson og Axelsson 2011). Clancy, Gressnes og Svensson (2013) viser til i sin studie om folkehelse og tverrfaglig samarbeid at betydningen av å forstå de andre profesjonene vil øke relasjonen og bedre kommunikasjonen til hverandre. Det innebærer at aktørene kjenner til betydningen av respekt, god kommunikasjon og tillitt.

I følge Andersson et al., (2011) er tillitt mellom organisasjoner og profesjoner i samarbeid en betydningsfull faktor. Det vises til at tillitt kan ta lang tid å bygge, men at det kan ødelegges på kort tid. Det er derfor vesentlig å ha god tid til å bygge tillitt mellom de forskjellige aktørene som er involvert i samarbeidet. Tillitt kan være et resultat av god kommunikasjon mellom aktørene, men også en satsning på samarbeidet. Kontinuitet er også en faktor for tillitt. Manglende tillitt mellom aktørene kan føre til svekkelse av samarbeidet. I følge studien til Clancy et al. (2013) ble tillitt rangert høyt i undersøkelsen om samarbeid. Det beskrives at tillitt og respekt er sentrale faktorer for at all samarbeidsaktivitet skal sees som viktige suksessfaktorer. Tillitt genererer til motivasjon og kommunikasjon i det tverrfaglige samarbeidet. Videre vises studien deres til at tillitt er definert som selvtillit i samarbeidets moral og kompetanse, og at det gir gjensidig respekt. San Martin-Rodriquez et al., 2005 beskriver at tillitt blir sett på som en av de viktigste elementene i utviklingen av samarbeidspraksis. Å bygge tillitt krever tid, innsats, tålmodighet og tidligere positive erfaringer.

Forskning gjort av Mathiesen, Karevold og Knudsen (2009) viser til forekomsten av psykiske lidelser blant unge og barn i Norge. De har sett på hvilke psykiske lidelser blant barn og unge, samt utbredelse, årsaker og forebygging. I aldersgruppen 12 –18 år som er innenfor dette prosjektets rammer, er angst og depresjon de største gruppene. I studien konkluderer blant

annet Mathiesen et.al, (2009) med at det bør iverksettes tiltak for å forebygge helse blant unge og barn, hvor de blant annet viser til kommunale lavterskeltilbud.

Puolakka, Kiikkala, Pesu og Paavilainen (2011) har sett på helsefremmende faktorer for psykisk helse blant unge. Undersøkelsen er gjort ved å analysere intervjuer som er utført med personer som arbeider med skolebarn (utdanning), primærhelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten og sosialtjenesten. De konkluderer med at behovet er internasjonalt. Formålet med studien var å øke kunnskapen om hvilke faktorer som har betydning for god psykisk helse. De kom frem til fire nøkkelbegreper:

- Skolemiljøet, som omfatter de fysiske og sosiale forholdene i skolen.
- Menneskelige ressurser som består av representanter fra ulike organisasjoner, deres kompetanse og tidsbruk
- Andre skolebarn og deres familie
- Skolens forhold , konseptet med arbeid for å fremme psykisk helse er knyttet til å styrke skolens forhold, anerkjenne problemer og tilby hjelp, samarbeid og fellesavtale.

De viser videre til at denne prosessen er med på å klargjøre det generelle bildet av psykisk helsearbeid i skolene og at det har gjort det lettere å finne frem til viktige utviklingsområder.

3.0 Teori

Tema for prosjektet er å se på hvilke faktorer som er av betydning for samarbeidet mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere om elevens rus og psykisk helseproblemer. Jeg vil i dette kapittelet presentere relevant teori for å belyse min problemstilling. Jeg har valgt å strukturere oppgaven San Martin – Rodriguez et al., (2005) sin studie som viser til ulike faktorer som påvirker samarbeidet på systemiske, organisatoriske og relasjonelle nivåer. Ved å bruke dette som utgangspunkt vil det gi en oversikt over hvilke faktorer som har betydning for samarbeidet.

3.1 Tverrfaglig samarbeid

I følge Zvarenstein & Reeves (2006) er tverrfaglig samarbeid et dynamisk forhold mellom to eller flere helse- og/ eller sosialpersonell som arbeider med å løse problemer eller levere tjenester. Tverrfaglig samarbeid blir sett på som en arbeidsform, en metode hvor flere yrkesgrupper jobber sammen på tvers av profesjoner for å nå et felles mål. I tillegg til sin faglighet har faggruppen en kollektiv forståelse og viten. Ved tverrfaglig samarbeid vil man oppnå engasjement om et felles mål eller prosjekt. (Glavin & Erdal, 2013, s.25&29).

Andersson et al., 2011 viser til en rekke utfordringer og tilretteleggende faktorer som er gjort innen det tverrfaglige og organisatoriske samarbeidet. Noe av det som kommer frem, og som jeg vil legge vekt på i dette prosjektet er blant annet kommunikasjon og tillitt.

I arbeidet med forebyggende helsearbeid betyr det å samhandle at man binder sammen forskjellig kunnskap, erfaring og innsikt på en god måte. Helsefremmende og forebyggende samhandling mellom mennesker er avhengig av gjensidig respekt og forståelse, hensyn til de ulike aktørenes virkelighetsoppfatning og god kommunikasjon (Tellnes, 2017, s.14).

Tverrfaglig samarbeid fremstiller en positiv anledning for de ulike instansene til å løfte blikket fra sin egen profesjon og instans. Dette vil kunne bidra til å se nye perspektiver og andres tilnærminger, som igjen kan bidra til å fremme nye løsninger på elevens utfordringer. Ved en slik arbeidsform kan hjelpen bli mer helhetlig og samsvare bedre med mennesket og dets behov (Martinsen, Andersen, Strekerud, Evensen og Torp, 2014, s.19-20).

Tverrfaglig samarbeid dreier seg om å sikre kvalitet i arbeidet ved at man bruker sin faglige kompetanse sammen, og at man utvikler et felles kunnskapsgrunnlag på tvers av fag, og at man fremmer fagutvikling (Lauvås og Lauvås 2004, s.53). Tverrprofesjonelt samarbeid karakteriseres ved at flere profesjoner jobber tett sammen om felles oppgaver eller prosjekter på tvers av instanser. I dette prosjektet er samarbeidet rundt eleven felles for instansene.

Tverrprofesjonelt samarbeid vil også si at man er engasjert i felles beslutninger, noe som innebærer at de forskjellige deltakerne får innblikk i andre faggruppers ferdigheter og kunnskap. Tverrprofesjonelt samarbeid kan også være utfordrende da det forutsettes at man i stor grad har høy bevissthet om egen kompetanse som profesjonsutøver. Det er viktig å være tydelig på sin egen tjeneste, og hva man representerer som aktuelt å bidra inn mot elevene. Det er også vesentlig å ha forståelse og kjennskap til de andre profesjonenes tjenester og kompetanse, som kan føre til en helhetlig ivaretagelse av elever (Willumsen, 2016, s.39).

For et faglig samarbeid er det av stor betydning at man er trygg i sitt eget fag. Det forutsetter også forankring av kompetanse i praktiske erfaringer og teoretisk forståelse. For at samarbeid skal være gjennomførbart må de tjenestene som forventes utført være realistiske i forhold til eksisterende erfaring og kunnskap. Det å ha en felles problemforståelse er også en avgjørende faktor for at samarbeidet skal lykkes (Glavin og Erdal, 2018, s.33). San Martin-Rodriquez et al. (2005) belyser faktorer som har betydning for samarbeidet. Studien deres viser til tre forskjellige faktorer på ulike nivåer for samarbeidet, som er bygget på tverrfaglige team i helsevesenet. Disse faktorene er: Systemiske, organisatoriske og relasjonelle faktorer. Disse faktorene vil påvirke forhold av suksess i et samarbeid. I følge studien må disse nivåene være like for å kunne danne god praksis for samarbeid, så de bør derfor sees i sammenheng. Videre vil jeg gå inn på de forskjellige nivåene, for å vise til og få en forståelse av hvilken påvirkning hvert nivå har for det tverrfaglig samarbeidet. Jeg ønsker å bruke disse nivåene i dette prosjektet slik at man kan se hvilken rolle, hvor stor rolle, funksjonen og påvirkning de har for samarbeidet det vises til i dette prosjektet.

I følge rådet for psykisk helse(2017) beskriver de at det er fortsatt slik at pasientenes, i dette tilfelle brukerne sine behov for tjenester ikke ivaretas nok, verken i spesialisthelsetjeneste, i de kommunale tjenestenivåene eller mellom tjenestenivåene. De skriver også at dette gjelder tjenestetilbudet til barn og unge. Barnehager og skoler er viktige arenaer for barn og unge utenfor hjemmet. Det er her de lærer seg viktige sosiale og faglige ferdigheter, de utvikler og bygger identitet og psykisk helse. Det vises til at det forebyggende arbeidet er av stor betydning.

Mange unge vil på ett eller flere tidspunkt i oppveksten oppleve å ha psykiske lidelser. For noen vil disse lidelsene fortsette over tid og vil være med de inn i voksenlivet. God psykisk helse er en betydningsfull faktor i oppvekst, utdanning og inn i livet som ung voksen. Det forebyggende og helsefremmende arbeidet for å styrke unges psykiske helse må foregå der hvor de befinner seg. De viktigste arenaene vil være utenfor helsetjenestene. Som for

eksempel på skolen (Skogen et.al, 2018, s.7). Barn og yngre tilbringer mye tid på skolen, skolen representerer ikke bare læring, men har også en viktig rolle innen psykisk helsefremmende arbeid. Dette gjennom sin rolle til å etablere identitet for en enkelte elev , personlige forhold og andre overførbare ferdigheter (Weare, 2010, s.25).

Ved å starte med et slikt arbeid tidlig i barneskolen er det sannsynlig at ungdomsskoler samsvare med dette arbeidet. De skriver videre at det er å håpe at målrettet arbeid med barn både med og uten spesielle behov vil lykkes med å redusere de høye nivåene av psykiske problemer om man kartlegger det tidlig. For å oppnå dette må man samarbeide ikke bare i skolen, men også rundt skolen. (Ibid, s.27&38).

3.2 Systemiske faktorer

Systemiske faktorer presiserer hvilke nasjonale og politiske føringer den enkelte organisasjon må forholde seg til. Det vil si at systemiske faktorer danner rammer for samarbeidet og befinner seg på utsiden av organisasjonene. Eksempler på systemiske faktorer er profesjoner, lovverket, forvaltningssystemer, utdanningssystemer osv. I artikkelen San Martin-Rodriquez et al., (2005) vises det til at utdanningssystemet har i mindre grad hatt lite fokus på det som støtter opp om tverrfaglig samarbeid, og de ulike profesjonene har dermed lært lite om utdanningen til andre fagfelt sin praksis, kompetanse, ferdigheter, verdier og teoretiske perspektiver. For å få til samarbeid må man anerkjenne disse punktene. Balanse mellom profesjoner er med på å danne grunnlag for gode samarbeid gjennom å kombinere kompetanse, erfaringer og vurderinger fra forskjellige team (San Martin-Rodriquez et al. 2005). Tellnes (2017, s.15) skriver at det forventes at de forskjellige profesjonene, yrkesgrupper, frivillige og andre samarbeider om folkehelse tiltak i kommunene, som i dette tilfelle er forebygging av rus og psykisk helse blant unge. Det å ha en felles enighet om målet er av stor betydning for at de ulike interessefeltene, syn og verdier skal gå i samme retning.

3.2.1 Profesjoner

Nylehn & Støkken (2002) beskriver at de profesjonelle representerer fagkompetanse og kan tolkes som yrkesutøvere som står som bekræftelse for mye positivt som kompetanse, selvstendighet, engasjement, etisk refleksjon, hensyn til brukere og faglig utvikling. Abott(1988) sier at profesjonelt arbeid består av å benytte ekspertkunnskap til å løse menneskelige problemer for enkeltpersoner eller grupper. I lovene om folkehelse og helse –

og omsorgstjenesteloven fokuseres det på profesjonsnøytralitet. Målet med dette er at pasientens behov skal være sentralt, og ikke hvem eller hvilken profesjon som skal utføre tjenesten. Innføring av profesjonsnøytralitet blir framstilt som heldig for å fremme sammensetningen av fagkompetanse på tvers av profesjoner og deltjenester, og at det vil motvirke at noen framstår som ”viktigere” enn andre (Glavin og Erdal, 2018, s.27).

Fagkompetanse er et betydningsfullt grunnlag for de som skal bidra i en tverrfaglig sammenheng. Tverrfaglig samarbeid krever ferdigheter, sosiale kompetanse og høy grad av kunnskap innenfor de forskjellige faggruppene. Andre viktige forutsetninger er å ha kjennskap til hverandre ulike fagområder, til andre profesjoners kompetanse og deres handlingsmuligheter. Erfaring og samarbeid over tid kan bidra til bedre innsikt i andres kompetanse og samtidig gi et helhetsperspektiv. I et tverrfaglig samarbeid er det ikke likhet mellom fagpersoner som driver det fremover, men derimot forskjellene som skaper dynamikk, bevegelse og fremdrift i samarbeidet (Martinsen et.al, 2014, s.30). Dette er også et av suksesskriteriene for samarbeid som Glavin og Erdal (2018) viser til, at ved å utvikle styrke vil teamet til sammen være robuste og dekke et stort spekter av kompetanse.

3.2.2 Tverrfaglig samarbeid i et juridisk perspektiv

For å kunne gi helhetlige og koordinerte tjenester til elever er det nødvendig at de forskjellige instansene og profesjonene utveksler informasjon. Dette krever også kunnskap om de rettslige rammene rundt utvekslingen av informasjonen (Bjørkquist & Fineide, 2019, s.12). Det er nødvendig med en handling på tvers av faggrupper for å legge til rette for gode oppvekstvilkår for barn og unge i kommunen. I et samarbeid mellom kommunale instanser og elevtjenester vil det være behov for å kommunisere og utveksle informasjon med hverandre (Glavin og Erdal, 2018 s.47). De kommunale instansene har ikke et eget eller samlet lovverk for samarbeid, derimot er det mange enkeltbestemmelser om samarbeid, med fokus på plikten til å samarbeide (KS, 2013). Over lengre tid har fokuset vært rettet mot lovgrunnlaget, hvor taushetsplikt-bestemmelsene er i sentrum, og som man ser på som et hinder for samarbeid (Andersson, Pettersen, Røhme, Sitter og Ådnanes, 2005). I følge Glavin og Erdal (2018) er deres erfaring at taushetspliktbestemmelsene ikke trenger å være et hinder for å utveksle opplysninger mellom instansene som skal ivareta barn og unges rettigheter og behov. Hensikten med taushetsplikten er å beskytte privatpersoners integritet. Et viktig unntak fra taushetsplikten er samtykke fra de/den som har krav på taushet, dette med hjemmel i helsepersonelloven, 1999, § 22 første ledd.

Er man ansatt innen samme etat, kan det bety at man innen visse forbehold kan utveksle informasjon og opplysninger med hverandre, opplysninger som er nødvendige og relevante for arbeidet. I det tverretatlige samarbeidet hvor man jobber fra ulike etater og representerer ulike fag er kravene som stilles strengere (Lauvås & Lauvås, 2004, s.43).

Taushetsplikt, opplysningsrett, opplysningsplikt og meldeplikt

Siden mye av diskusjonen om taushetsplikten omhandler at den legger begrensninger for samarbeidet, er det viktig å se på unntaksbestemmelsene. Det finnes diverse unntak, og den viktigste er samtykke, som jeg viste til i forrige avsnitt. Det handler om at man kan få opplysninger dersom personen som har krav på taushet samtykker til at informasjonen gis til for eksempel de som skal yte hjelp til vedkommende (Andersson et al., 2005).

Opplysningsrett er retten til å gi fra seg opplysninger til andre. Å be om opplysninger eller gi fra seg opplysninger til andre instanser skal alltid drøftes i henhold til formålet.

Opplysningsplikt er ofte tilbakemelding til melder (Glavin og Erdal, 2018, s.52-54).

Meldeplikt er at man deler opplysninger man har videre til andre (KS, 2013).

3.3 Organisatoriske faktorer

De organisatoriske faktorene handler om forhold innad i organisasjonen. Hvordan organisasjonen er organisert etter lovverket, ressurser og politiske føringer. Samarbeidet det vises til i dette prosjektet utføres av fylkeskommunen og kommunen, som er et interorganisatorisk samarbeid for å løse felles oppgaver som omhandler elevens helse.

Hvordan organiseringen av strukturen, ressurser og tjenester brukes vil være viktig for samarbeidet mellom skolene og kommunale enheter. God organisering i organisasjonen er en viktig faktor (San Martin-Rodriquez et al., 2005).

Jacobsen & Thorsvik (2015, s.17-18) definerer at en organisasjon betyr at medarbeiderne har felles mål og oppgaver som binder dem sammen. Det finnes retningslinjer eller prosedyrer som samordner arbeidet de forskjellige medarbeiderne har i prosessen mot å nå de felles målene. De organisasjonene som har felles mål, vil virke inn fremmede på samarbeidet (San Martin-Rodriquez et al., 2005). Dette beskriver også Glavin og Erdal (2018) fram som et av sine suksesskriterier. De beskriver at om de forskjellige instansene har en felles målsetting vil det forenkles å finne felles metoder og strategier for å nå målene. Felles målsetting gjelder både for det tverrfaglig samarbeidet, og hva det samarbeidets om. For eksempel ved forebygging av unges psykiske helse og rus, da må nettopp dette være i fokus. Bevisstgjøring

på hva man ønsker å oppnå, er av stor betydning for å oppnå gode resultater i det tverrfaglige samarbeidet. San Martin – Rodriguez et al.,(2005) legger også vekt på hvor viktig det er med støtte fra ledelsen og at fravær av dette kan være uheldig for samarbeidet. Ledere som legger til rette for sine ansatte og som motiverer til samarbeid vil være en viktig faktor.

Samordning er en pågående prosess som alltid må bygges og vedlikeholdes. Flere aktører samarbeider på ulike måter, og ulike deler blir sett i sammenheng, prioritert og tilpasset hverandre. Ungdommens behov for tjenester går ofte på tvers av organisasjonens etablerte grenser, og mange vil ha behov for flere tjenester samtidig og over lenger tid. Ettersom samordningen skjer på forskjellige nivåer, innebærer det at grenser overskrides.

Interorganisatorisk samordning viser til samordning mellom organisasjoner og myndigheter, mens inter- eller tverrsektoriell samordning skjer på tvers av forskjellige samfunnssektorer. Disse motsetningen kan føre til utfordringer når det gjelder å tilby samordnede tjenester til ungdom. En generell utfordring er at tjenestene ikke har tilstrekkelig kjennskap til hverandres arbeidsområder, og / eller at de har misforstått eller har urealistiske forventinger til hva andre tjenester skal, og kan bidra med (Bjørkquist & Fineide, 2019 s.9).

3.3.1 Mål og strategier

Organisasjoner er som regel bygget opp for å løse for eksempel en oppgave eller fylle en funksjon. Organisasjoner setter seg alltid mål, beskriver hva de ønsker å oppnå, og former strategier for hvordan de skal nå målene (Jacobsen & Thorsvik, 2015, s36). Målene er innebygd i organisasjonens strategi. Skolene blir ofte anklaget for å ha struktur som ikke lar seg forene med tradisjonelle kunnskapsmål, men heller andre mindre synlige mål. Ett mål som ofte går ut på å fremme elevens personlig utvikling, noe som Bolman & Deal (2014) også beskriver som et mål, men som i liten grad følges opp. Strategi og mål danner strukturen, men prosessen er ofte flertydig og kompleks(Bolman & Deal, 2014 s.92). Målene man ser i dette prosjektet ser man på individnivå, men at skolene har ulike mål om dette igjen.

De forskjellige helse- og velferdstjenestene har blitt mer og mer spesialiserte. De forsynes stadig av ulike organisasjoner, statlig og ikke statlige organer, samfunnsgrupper og private foretak. Samarbeid mellom velferdsorganisasjoner er en strategi for å integrere de forskjellige helse – og velferdstjenestene. De siste 20 årene har det blitt gjort tiltak for å forbedre samarbeidet mellom organisasjoner i de forskjellige deler i velferdssystemet(Andersson et al., 2011, s.1-2). I et perspektiv rettet mot forebygging av unges psykiske helse og rus med skole som arena, betyr det oftest at det skjer samarbeid på

tvers av fag og sektorer(Skjeseth, 2017, s.57). For å forstå atferden i organisasjoner må man forstå hvilke sammenhenger organisasjoner har, og hvordan denne sammenhengen påvirker atferden. Organisasjon deles i to deler : *formelle* og *uformelle*. Den formelle delen tar for seg mål, strategi og formell organisasjonsstruktur. Den uformelle delen tar for seg organisasjonskultur og maktforhold (Jacobsen & Thorsvik, 2015, s.22-23).

Jevne strategier er avhengig av felles målsetting. Hvis de forskjellige organisasjonene har en felles målsetting, vil det bli lettere å finne felles strategier og metoder for å nå målet (Glavin & Erdal, 2018, s.44). Uenighet om målene til tiltak man gjennomfører, kan være en utfordring. Det er også av stor betydning med gode tilbakemeldinger mellom de som samarbeider, da manglende tilbakemeldinger vil føre til utfordringer for samarbeidet (Bjørkquist & Fineide, 2019 s.9).

Innenfor forebyggende helsearbeid er målet å hindre sykdom, skade og tidlig død. Det omfatter å fremme folks helse og medvirke til at helsen til folk blir en positiv ressurs i hverdagslivet (Mæland, 2015, s.13). Tellnes (2017, s.15) skriver at det forventes at de forskjellige profesjonene, yrkesgrupper, frivillige og andre samarbeider om folkehelseiltak i kommunene. Det å ha en felles enighet om målet er av stor betydning for at de ulike interessefeltene, syn og verdier skal gå i samme retning. Verdigrunlaget bør være felles for aktørene. For at tverrfaglig samarbeid skal være vellykket er det i tillegg til fagkompetanse tiltrengt med en felles kompetanse. Forskjellige holdninger kan være til hinder for samarbeidet, derfor er det viktig og nødvendig å starte med en felles forståelse for betydningen av samarbeidet. (Glavin & Erdal, 2018, s.45). Hvis for eksempel elevtjenesten og kommunale tjenesteytere verner om egne og føler seg truet, vil dette være med på å hemme samarbeidet. Holdninger til andre instanser og målet med samarbeidet må være klart. Spørsmål som kan stilles er for eksempel hvilket perspektiv går man inn i samarbeidet med? Hva er målet med arbeidet ?Hvem skal oppnå noe? Dersom domenekonflikt er et tilfelle er opplæring viktig (Ibid).

Glavin og Erdal 2018 viser til samlokalisering som et av suksesskriteriene for samarbeid. Samlokalisering innebærer at organisasjoner eller deler av den er lokalisert i samme lokaler, som igjen kan ha en positiv effekt på kommunikasjonen mellom fagfolkene i de ulike organisasjonene(Andersson et al., 2011, s.4). Samarbeidet på tvers av organisasjoner kan forsterkes betydelig ved en samlokalisering av ansatte. (Axelsson & Axelsson, 2016, s.257).

3.3.2 Struktur

Strukturen i en organisasjon vil alltid være et bevis for hvordan organisasjonen på best mulig vis tilpasser interne prosesser etter de ytre omgivelsene (Bolman & Deal, 2014 s.123).

Organisasjonsstrukturen inneholder to sentrale elementer som tar for seg arrangementer for arbeidsdeling, og videre spesialisering, og arrangementer som skal styre de ansatte og koordinere mellom spesialiserte funksjoner og oppgaver. Målet med organisasjonsstrukturen er å påvirke atferd i en spesiell retning. Selv om man har gode rutiner kan samarbeidsproblemer som for eksempel konflikter over ansvarsområder oppstå, selv om man har forsøkt å definere på forhånd (Jacobsen & Thorsvik, s.120). Glavin og Erdal (2018) viser til forankring som et av sine suksesskriterier for samarbeid. Å jobbe forebyggende må forankres. I organisasjonen er struktur en viktig del av samarbeidet. For at samarbeidssystem skal være bærende og overleve, og ikke være avhengig av enkeltpersoner, må det forankres i kommunens planer. Tverrfaglig samarbeid mellom instanser både på kommunalt og fylkesnivå krever at alle instanser forplikter seg, og at de har med dette i sine planer og målsettinger. Det er viktig at samarbeidet ikke forsvinner med enkeltpersoner, men at ansvaret er fordelt, og at ledelsen er involvert. Det er nødvendig med felles plan for det tverrfaglig samarbeidet som angår alle involverte instanser.

3.3.3 Organisasjonskultur

Organisasjonskultur er det kulturelle perspektivet på organisasjonen. Med kulturelt perspektivet vil en kunne se nærmere inn på hvordan organisasjoner egentlig fungerer. Det viser hvordan mennesker danner et felles mønster av meninger og holdninger som genererer bestemte måter å handle på (Jacobsen & Thorsvik ,2015, s.126).

Schein (1996) beskriver kultur som et sett av grunnleggende antakelser om hvordan mennesker deler og avgjør oppfatninger, tanker, følelser og til en viss grad oppførsel. Schein (2006, s.1) sier i sin bok ” Organizational Culture and leadership” at kulturen i organisasjonen er et dynamisk fenomen som er rundt oss til enhver tid. Kultur blir dannet av våre samspill med andre, og skapes av lederatferd. Kultur er strukturert, det er rutiner, regler og normer som vil si noe om handlinger og oppførsel innad i organisasjonen.

Schein (2006, s.25-26) viser også til en modell med forskjellige nivåer om organisasjonskultur. Hensikten med modellen er å analysere kulturen i organisasjonen på ulike nivåer. Nivåene er : *Artefakter, verdier og grunnleggende antakelser*. De forskjellige nivåene påvirker hverandre gjensidig. Antakelser er med på å danne normer og verdier, som

igjen er med på å danne artefaktene. Artefaktene danner styrke, verdier og normer, som igjen vil bearbeide antakelsene, som er selve kjernen i organisasjonskulturen. (Jacobsen & Thorsvik, 2015, s.132). I organisasjonskulturen skriver Jacobsen & Thorsvik (2015, s.127) at desto sterkere kulturen er, jo større tillitt vil det være mellom aktørene. Videre skriver de at kultur former tilhørighet, opplevelse av felleskapet og tillitt innen de som er i samme kultur og organisasjon. Alt dette tar del i at samarbeidet mellom mennesker, grupper og hierarkiske nivåer blir enklere (Ibid, s.128). Samarbeidsformer på organisasjonsnivå kan være forskjellig i forhold til aktuelle mål og oppgaver, noe som igjen kan påvirke strukturene og måten det arbeides på (Willumsen, 2009, s.40). Schein (1996) skriver at organisasjoner ikke vil lære effektivt før de anerkjenner og konfronterer andre profesjoner sin organisasjonskultur. En fordel vil være å lære seg å analysere sin egen kultur, egne styrker og svakheter.

3.4 Relasjonelle faktorer

De relasjonelle faktorene handler om de ansatte i organisasjonen og mellommenneskelige forhold for de som samarbeider. Faktorer som tillitt, kommunikasjon, respekt og holdninger er forutsetninger for hvordan samarbeidet påvirkes. Kommunikasjonsevne til hver enkelt vises i studien som en fremmede faktor og en styrke (San Martin – Rodriguez et al., 2005). De relasjonelle faktorene handler også om kompetansen om samhandling og samarbeidsvilje. Andersson et al., (2011) sier at manglende kommunikasjon eller dårlig dialog mellom de forskjellige aktørene kan føre til at det oppstår barriere mellom aktørene, som igjen kan føre til mangelfull viten om roller og ansvar i prosessen. En del av hindringene og tilrettelegging ved tverrfaglig samarbeid er relatert til kommunikasjonen mellom aktørene. Ved dårlig kommunikasjon kan de ulike aktørene også ha forskjellige syn på samarbeidets prosess og mål. Ved god kommunikasjon kan de ulike aktørene øke sin kunnskap om hverandre og utvikle en felles forståelse og respekt som kan lette samarbeidet. Clancy et al., (2013) viser til i sin studie om folkehelse og tverrfaglig samarbeid at betydningen av å forstå de andre profesjonene vil øke relasjonen og bedre kommunikasjonen til hverandre. Det innebærer at aktørene kjenner til betydningen av respekt, god kommunikasjon og tillitt.

3.4.1 Tillitt

Manglende tillitt mellom aktørene kan føre til svekkelse av samarbeidet (Andersson et.al., 2011).

I følge studien til Clancy et al., (2013) ble tillitt rangert høyt i undersøkelsen om samarbeid.

Videre beskriver de at tillitt og respekt er sentrale faktorer for all samarbeidsaktivitet og anses som viktige suksessfaktorer. Tillitt genererer motivasjon og kommunikasjon i det tverrfaglige samarbeidet. Videre viser studien deres at tillitt er definert som selvtillit i samarbeidets moral og kompetanse, og at det gir respekt.

Ønske om samarbeid går på frivillighet hos hver enkelt, og vil engasjeres av følelsen av felles mål og tilhørighet. En hemmer for vellykket samarbeid kan være forskjellige målsettinger og redusert kunnskap om hverandres profesjoner, fagområder og organisasjoner. Det å bygge tillitt krever innsats, tålmodighet og tidligere positive erfaringer fra samarbeid. Studien vektlegger hvor viktig kommunikasjon mellom de ulike profesjonene er, og hvordan nettopp dette er et viktig verktøy for respekt og tillitt (San Martin – Rodriguez et al., 2005). Dersom man baserer samarbeidet på respekt, redelighet og åpenhet vil dette føre til tillitt mellom de ulike aktørene i samarbeidet. For å oppnå tillitt er det av stor betydning av man tør å være saklig og direkte. Samsvar mellom nonverbal og verbal kommunikasjon er en faktor som vil føre til tillitt (Glavin og Erdal, 2018).

3.4.2 Kommunikasjon

Jacobsen & Thorsvik (2015) beskriver kommunikasjon som limet som holder sammen organisasjonen, og som danner grunnlaget for beslutninger og læring, som skaper mening og samhold. Kommunikasjon er ikke bare informasjonsutveksling, men også en overføring av ideer, holdninger og følelser fra for eksempel en instans til en annen. Kommunikasjon er kjernen i samarbeidet (Glavin og Erdal, 2018 s.64), og kan sees under alle faktorene. Kommunikasjon er den fremgangsmåten der mennesker eller grupper sender eller utveksler informasjon. Kommunikasjon er ikke bare overføring av informasjon, men også en overføring av holdninger, følelser og ideer. Kommunikasjon i organisasjoner presiseres som en kontinuerlig prosess hvor personene opprettholder og forandrer organisasjonen gjennom å kommunisere med andre personer og grupper både internt og eksternt (Jacobsen & Thorsvik, 2015 s.280). Ved mangel på kommunikasjon kan de forskjellige instansene ha forskjellige syn på mål, og målene for samarbeidet. Hvis man kommuniserer med hverandre vil man øke kunnskapen om hverandre, og utvikle en gjensidig forståelse og respekt, som igjen kan lette samarbeidet (Andersson et al., 2011).

Det er viktig å få fram at kommunikasjon også hører til under både organisasjonsnivået som en del av strukturen, og på systemnivå som en del av kommunikasjonssystemer i og mellom organisasjonene.

Digitale løsninger som informasjons- og kommunikasjonsteknologi går innunder forvaltningen generelt og i helse- og velferdstjenestene. Dette kan være teknologi som endrer arbeidsorganiseringen, arbeidsmetoder og prosesser. Informasjon gjennom for eksempel Elink, er eksempler på informasjonsflyt gjennom elektronisk samhandling. Andre teknologiske løsninger er mer direkte rettet mot brukere av helsetjenester og velferdsytelser. Dette må samordnes. Brukere med sammensatte behov mottar ofte tjenester fra forskjellige kommunale enheter samtidig. Ofte forholder ulike profesjoner seg til forskjellige dokumentasjonssystemer. Flere digitale fagsystemer kan medvirke til at tjenesteyterne endrer eller føler begrensninger på hvilken type informasjon de bruker i sitt arbeid. Ved at finnes flere systemer, krever det at ansatte legger inn og oppdaterer samme informasjon flere steder (Bjørkquist, 2019, s.169-187).

4.0 Metode

I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for hvilke metoder jeg har valgt for å kunne besvare min problemstilling. Jeg vil også redegjøre for hva som ligger til grunn for de ulike valgene.

I dette prosjektet har jeg valgt en kvalitativ tilnærming. Johannesen, Tufte og Christoffersen (2016, s.28) sier at kvalitativ metode er hensiktsmessig når man skal undersøke fenomener som man ikke kjenner godt til, og som det er lite forsket på.

Dette prosjektet er utført som et casestudie. Formålet med dette prosjektet er å undersøke hvilke faktorer som er av betydning for samarbeidet mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere om elevens rus og psykisk helseproblemer. Min forforståelse om dette temaet er at det er forskjell på skolene, noe som gjorde det interessant å også se nærmere på ulikheter og likheter i samarbeidet mellom elevtjenesten ved to videregående skoler og kommunale enheter.

Tverrfaglig samarbeid mellom elevtjeneste og kommunale tjenesteytere er et praksisfelt jeg ikke kjenner til fra før. For å tilegne meg mer kunnskap på området valgte jeg å utføre kvalitative intervjuer. Kvalitative intervjuer er en fleksibel metode som vil hjelpe meg til å få detaljerte og grundige opplysninger av det jeg skal undersøke (Johannessen et al., 2016, s.145). Kvalitativt intervju egner seg når man ønsker å se nærmere på meninger, holdninger og erfaringer. På bakgrunn av hva som ligger til grunn for valget av en kvalitativ tilnærming vurderer jeg det dit hen at det vil kunne hjelpe meg å svare på min problemstilling (Ibid).

4.1 Forskningsdesign: Casestudie

Case som forskningsdesign er en fremgangsmåte som omfatter utforming av en problemstilling, valg av teoretisk forankring, analyseenheter og datainnsamlingsteknikk, og kriterier for analysere og tolke data (Johannesen et al., 2016, s.205).

Casestudier understreker betydningen av at det er ett eller noen få tilfeller som studeres inngående. Casestudier utføres hyppig ved hjelp av kvalitative tilnærminger som blant annet observasjoner og intervjuer, og i dette prosjektet benytter jeg meg av kvalitative intervjuer som tilnærming. (ibid, s.80-81). Ved gjennomføring av casestudie viser Robert K. Yin (i Johannessen et al., 2016, s.208-211) til fem komponenter : problemstilling(problem hentet fra praksis), teoretiske antakelser, analyseenheter,(avgrenses til enheten som skal studeres) valg av analyseenheter (Utvalgsstrategi) og den logiske sammenhengen mellom data og antakelsene. Dette prosjektet er et casestudie med flere analyseenheter, hvor formålet er å få

informasjon og samle data fra personer som har egen kunnskap og erfaringer innen tema som skal studeres. (Johannesen et al., 2016, s.120).

Forskningsdesign omfatter hvem og hva som skal undersøkes, samt tid og hvordan undersøkelse som skal gjennomføres (Johannessen et al., 2016, s.69-70).

Jeg har valgt å gjøre kvalitativ studie hvor jeg undersøker hvordan to kommunale enheter i en kommune samarbeider med elevtjenestene ved to videregående skoler. For å undersøke dette ønsker jeg å gå i dybden for å få en forståelse for hvordan elevtjenester samarbeider med kommunale tjenesteytere. Det blir derfor relevant for dette prosjektet å studere to ulike skoler med tilhørende kommunale enheter, for å utforske om det er likheter og forskjeller. Jeg ønsker at dette prosjektet å bidra til kunnskap som kan ha en viss overføringsverdi til dette feltet. For å kunne gjøre dette vil jeg bruke en enkeltcasesdesign med flere analyseenheter. I følge Johannessen et al., (2016, s.207) er dette nyttig når man studerer en organisasjon. Med flere analyseenheter menes når forskeren også ser på organisasjonen som en helhet, samt avdelinger, grupper, divisjoner og individer. Enkeltcasesdesign er hensiktsmessig hvis caset representerer et unikt tilfelle hvor casen er å avdekke viktige fenomener, hendelser eller situasjoner. Dette gir forskeren mulighet til å undersøke et fenomen fra flere sider og gir ofte grundige beskrivelser og forståelse av disse fenomener.

Undersøkelsen består av en enkelt case som er elevtjenesten i videregående skole, og analyseenhetene er to skolenes elevtjenester og de to kommunale enhetene som samarbeider med elevtjenesten.

4.2 Utvalg av case

Mitt case er å se på det tverrfaglige samarbeidet mellom elevtjenesten ved videregående skoler og kommunale tjenesteytere som jobber med psykisk helse og rus innen ungdom. Denne undersøkelsen har kun blitt utført i en kommune. For å svare på min problemstilling som omhandler hvilke faktorer som er av betydning for samarbeidet mellom disse knyttet til elevens rus og psykisk helseproblemer har jeg valgt å intervjuer to ungdomsteam i kommunen og to elevtjenester i videregående skoler i samme kommune.

Jeg har valgt å anonymisere de kommunale enhetene og elevtjenestene med følgende:

Ungdomsteam **A** og ungdomsteam **B**. Elevtjenesten på **Vest** skole og elevtjenesten på **Øst** skole. Dette har jeg valgt fordi det skal komme tydelig fram i presentasjonen av funn om det er kommunale tjenesteytere eller elevtjeneste som har uttalt seg. I dette prosjektet samarbeider begge de kommunale enhetene med hverandre, og begge elevtjenestene.

4.2.1 Elevtjenestene ved to videregående skoler

Dette prosjektet baserer seg på to videregående skoler i en kommune i Østfold. Skole **Vest** er en studieforbedrende skole, og fagene er såkalte teorifag. Skolen har ca. 1400 elever. Skolen er en helsefremmende skole som er med på prosjekter for å blant annet fremme god psykisk helse blant elevene, og hvordan det kan oppnås.

Skole **Øst** er en yrkesfagligrettet skole. Yrkesfagutdanningen er i hovedsak 4-årig. Her går man først to år på skolen, og de to siste årene vil man jobbe som lærling, og deretter ta fagbrev. Skolen har ca. 1350 elever. Skolen tilbyr også påbygg og voksenopplæring.

4.2.2 Kommunale tjenesteytere

Ungdomsteam A

Ungdomsteam **A** er et forebyggende team som er et resultat av midler man fikk fra opptrappingsplanen innen rus. Tiltaket var blant annet å jobbe med elever som var innen rusrisiko. Teamet gikk fra prosjektstillinger til faste stillinger, og man skulle dekke alle ungdomsskolene i kommunen. Fokuset gikk fra kun rus til forebyggende arbeid med unge, med skolen som arena. Dette teamet jobber med ungdommer i alderen 12-17 år.

Ungdomsteamet er en tjeneste som tilbyr fleksible tiltak i samtaler med ungdommer, foreldre og skole. Dette teamet er en tjeneste under skoleetaten.

Ungdomsteam B

Ungdomsteam **B** skal være der for ungdom og unge voksne i alderen 16-25 år. De har fokus på støtte og veiledning til mestring av eget liv. Teamet retter sin innsats mot unge mennesker som har utfordringer i forbindelse med rusbruk og psykisk helse.

Dette prosjektet er altså avgrenset til å gjelde kun disse to teamene i kommunen fordi de jobber forebyggende innen rus og psykisk helse med ungdom i overgang fra ungdomsskole til videregående, samt fra videregående og til de er 22 år. Disse teamene består av ansatte med ulik bakgrunn, profesjon og yrke, men er festet sammen i arbeidet mot ungdoms psykiske helse og rusbruk.

Som nevnt tidligere er det flere instanser som også representerer denne gruppen, men på bakgrunn av oppgavens omfang, tidsrammer og kapasitet har jeg kun valgt å ta med disse teamene da de dekker det omfanget jeg ønsker å undersøke i førsteomgang.

Dette prosjektet kan være med på å gi innsikt i deltakerens opplevelse av utfordringer og videre muligheter. Det finnes muligheter for at alle kan lære noe mer om hva som fungerer og hva som ikke fungerer i forhold til det tverrfaglig samarbeid. Intervjuene vil gi data til informantenes mening og opplevelse av tema for prosjektet (Johannessen et al., 2016).

4.3 Kvalitative intervjuer

Jeg har valgt å bruke kvalitativt intervju da det er en fleksibel metode som kan benyttes overalt, og det gjør det mulig å få detaljerte og fyldige beskrivelser av det man studerer. Kvale og Brinkmann (2009) betegner det kvalitative forskningsintervjuet som en samtale med struktur og formål. Ettersom jeg ønsker å studere meninger, erfaringer og holdninger rundt tverrfaglig samarbeid mellom kommunale tjenesteytere og elevtjenestene innen psykisk helse og rus, egner derfor et kvalitativt intervju seg (Johannessen et al., 2016).

Johannessen et al., (2016, s.145) sier at intervju egner seg når forskeren har bruk for å gi informantene betydeligere frihet til å uttrykke seg. Menneskers oppfatninger og erfaringer kommer fram på best mulig måte når informanten kan være med selv å bestemme hva som tas opp i intervjuet.

4.3.1 Fokusgruppeintervju

I intervjuene benyttet jeg meg av fokusgruppeintervju med to deltakere fra hver instans. Jeg intervjuet alle instansene hver for seg. Ved et intervju var det kun en ansatt som kunne stille opp på grunn av noe akutt som skjedde, så det intervjuet ble gjennomført som et individuelt intervju. Halvveis i intervjuet kom den andre informanten, så da fortsatte intervjuet som gruppeintervju. Begrunnelsen for at jeg valgte fokusgruppeintervju er at jeg forsto det sånn på forhånd at de forskjellige informantene jobbet tett sammen, og kunne eventuelt utfylle hverandre ved et slikt intervju. Noe som også informantene selv var veldig enig i. De fleste begrunnet med at de jobber tett sammen om elever/brukere, og at følte de kunne utdype og supplere hverandre.

Denne måten å intervju på kan virke mindre truende for deltakerne enn for eksempel ved individuelle intervjuer. Ved denne måten kan informantene stimuleres hverandre, noe som kan få fram flere sider av informantenes opplevelser av temaet (Tjora, 2017, s.123-124). Formålet med gruppeintervjuer er å få fram flere synspunkter, vurderinger og kreative forbindelser om bestemte, forholdsvis avgrenset tema. Ettersom gruppeintervju fokuserer på et bestemt utvalgt tema, kalles det ofte for en fokusgruppe(Grønmo, 2004, s.161). Jeg ønsket å se på hvilke faktorer som har betydning for samarbeidet og tjenester knyttet til rus og psykisk helseproblemer hos elever. Jeg ønsket blant annet å vite hvilke faktorer som påvirker samarbeidet, og hvordan samarbeidet er organisert. For å svare på min problemstilling anser jeg at fokusgruppeintervju er egnet for dette prosjektet.

4.4 Utvalg av informanter

For å kunne studere de forskjellige analyseenhetene trenger jeg informasjon om disse enhetene (Grønmo, 2006, s.105). I avsnittet om ”utvalget av case” gjorde jeg rede for hvilke enheter det er aktuelt å undersøke, deretter vil neste ledd i prosessen være å velge ut informantene. Her vil det være hensiktsmessig å bruke de som er godt innarbeidet i skolen og i kommunale enheter, som vil kunne gi meg en god innføring (Ryen, 2002, s.90). I utvelgelsen av informanter ble det gjort et strategisk utvalg. Det vil si at de informantene som er valgt ut og kontaktet, er de som har størst forutsetning for å svare på problemstilling (Malterud, 2011).

Utvalget ble basert på de som samarbeider med elevtjenesten om forebygging og samordning av tjenester knyttet til psykisk helse og rus blant ungdom. Det var viktig at de jeg intervjuet hadde lang erfaring fra dette samarbeidet, og direkte kontakt med ungdommen og de andre instansene.

Informantene ble kontaktet i god tid før intervjuene. Jeg tok direkte kontakt med alle informanter via telefon, for å deretter sende ut skriftlig informasjon på mail til alle informantene. Informantene valgte selv sted og tid, så rammen for intervjuene ble som regel kontor/møterommene til informantene. Jeg gjennomførte tre fokusgruppeintervjuer, og et individuelt intervju som ble et fokusgruppeintervju halvveis i intervjuet. Det var fire kvinner og fire menn som ble intervjuet.

Ungdomsteam A	Ungdomsteam B	Elevtjeneste ved skole Øst	Elevtjeneste ved skole Vest
To informanter	To informanter	To informanter	En/to informanter

Tabell 1. Oversikt over informanter som ble intervjuet.

4.5 Intervjuguide

Utformingen av intervjuguide er en betydningsfull del av forberedelsene til datainnsamlingen. Intervjuguiden fremstiller i grove trekk hvordan intervjuet gjennomføres med tyngde på hvilke tema som skal tas opp (Grønmo 2004, s. 161). Det er forskjellige framgangsmåter på hvordan man kan strukturere intervjuet, men ut i fra min problemstilling ser jeg det hensiktsmessig å bruke semistrukturert intervju. I begrepet betyr det at intervjuet har en halvfast struktur (Tjora 2017, s. 264).

Jeg ønsket at mine intervjuer skulle bære preg av samtale. Delvis strukturerte intervjuer kan være med på å gi en god balanse mellom fleksibilitet og standardisering. Et semistrukturert eller delvis struktur intervju har en overordnet intervjuguide som en base, mens intervjueren kan bevege seg fram og tilbake mellom temaer, spørsmål og rekkefølge(Johannessen et al., 2016 s. 148-149).

Intervjuguiden (Vedlegg 4 og 5) som jeg utarbeidet bar preg av valget om å bruke det semistrukturert intervju. Intervjuguiden bygger på problemstillingen og relasjonelle, organisatoriske og systemiske faktorer. Som en forutsetning for strukturen i intervjuene brukte jeg Tjora 2017, s. 145 sitt utgangspunkt, som tar for seg følgende:

1. Oppvarmingsspørsmål → enkle konkrete spørsmål om for eksempel arbeidsoppgaver. Altså et punkt som ikke krever mye refleksjon. Innledningsvis i intervjuene startet jeg med å spørre informantene om de kunne beskrive arbeidsdagen sin, hva de gjorde og hvem de samarbeidet med. Bakgrunnen for at jeg ønsket å spørre de om dette var for å sette de inn i tanken på tverrfaglig samarbeid.
2. Refleksjonsspørsmål → Dette danner kjernen i intervjuet. Her kan informanten gå i dybden på forskjellige deler av temaet, ofte gjennom erfaringer. Her stilte jeg spørsmål som for eksempel ”Hvem samarbeider dere med”, ”hvordan samarbeider dere”, ”Hvordan samarbeider dere ved bekymring av en elev/bruker?”
3. Avrundingspørsmål → Her kan man lede oppmerksomheten bort fra refleksjonsnivået. På slutten av intervjuet var det naturlig å snakke om hva som

skjedde med prosjektet mitt videre. Litt uformell prat. Deretter takket jeg så mye for deltakelsen. Mange av informantene sa det bare var å ringe eller ta kontakt igjen, dersom jeg syns noe var uklart.

Jeg syns intervjuene ble mer en samtale, som igjen ga fleksibilitet og en uformell atmosfære, slik jeg ønsket. Det virket som om det var lett for informantene å prate. Jeg opplevde at jeg fikk spurt om alle spørsmålene mine og eventuelle underspørsmål. Mange av spørsmålene ble også besvart underveis i intervjuet uten at jeg spurte om de. Jeg opplevde at jeg fikk svar på mye som kan hjelpe meg med å besvare min problemstilling.

Intervjuguiden ble sendt til NSD sammen med søknaden om godkjenning for dette prosjektet (vedlegg 1 og 2). På forhånd av intervjuene utførte jeg testintervjuer på en kollega. Dette ga meg en bekreftelse på at semistrukturert intervju passer for dette tema, da man fort kommer på andre spørsmål underveis, og man kan hoppe litt fram og tilbake. Ved å utføre testen gjorde det at jeg endret og formulerte meg noe annerledes på noen spørsmål, la til noen flere spørsmål angående tema, og la til oppfølging/underspørsmål, slik at jeg var sikker på at informantene kunne svare best mulig på spørsmålene.

4.6 Gjennomføring av intervjuer

Jeg tok kontakt med informantene via telefonsamtale. Deretter ble det sendt ut skriftlig informasjon på mail til informantene. Jeg fikk raskt svar og gjorde avtaler med de to kommunale instansene og elevtjeneste ved skole Øst i oktober 2018. Den siste elevtjenesten var noe vanskeligere å få tak i, og ble gjennomført til sist i januar 2019. Intervjuene ble gjennomført i arbeidstiden til informantene. Alle informantene hadde lest igjennom informasjonsskrivet før intervjuet. I starten av alle intervjuer gikk jeg igjennom informasjonsskrivet, og informerte om studien en gang til. Deretter signerte informantene skjema for samtykke til deltakelse i studien. Intervjuene hadde en varighet på 35- 70 minutter. I intervjuene benyttet jeg meg av båndopptager, dette fordi det ville gi meg en sikkerhet om at jeg fikk med meg alt som ble sagt, og at jeg heller kunne fokusere på informantene, ved øyekontakt, anerkjenning og god kommunikasjon og flyt i intervjuet. Jeg kunne også be om utdyping og konkretisering der hvor det var behov (Tjora, 2017, s.166). Jeg opplevde ikke at noen informanter syns det var vanskelig å gjennomføre intervjuene på grunn av båndopptageren.

Underveis i intervjuene og ut i fra hva informantene svarte, endret jeg litt på rekkefølgen og tilpasset noen av spørsmålene. Jeg opplevde at jeg kom igjennom temaene i god tid til avsatt tid. Jeg erfarte også at denne formen for strukturering av intervjuet ga en god flyt i

intervjuene, og jeg fikk utfyllende svar på alle spørsmålene som jeg stilte. Dette ga også informantene sjansen til å gi gode refleksjoner og relevante svar, og jeg følte alle informantene var veldig interessert og engasjert i samordningen og forebygging rundt ungdommene.

4.7 Analyse av data

Som en del av forskningsprosessen må de data som er samlet inn analyseres og tolkes. Ved analyse av kvalitative data betyr det at man må bearbeide tekst (Johannessen et al., 2016 , s.29). Analyse av kvalitative data omfatter alltid å redusere mengden med data (Ryen, 2002, s.145).

Etter at alle intervjuene var gjennomført, transkriberte jeg intervjuene selv. Jeg brukte lang tid på å lese igjennom flere ganger, slik at jeg fikk enda bedre kunnskap til innholdet av dataen jeg hadde samlet inn. Det er mye materiale, og det virket på dette tidspunktet mye å organisere for å kunne jobbe ”lettere” med det. Ryen (2002, s.145) sier at analyseprosessen kan blant annet være rotete, tidkrevende og rom for mye tvil, men som igjen er en prosess som skal få mening, orden og struktur av den innsamlede dataen.

Når man skal analysere kvalitative data synes jeg det var best å strukturere det ved å dele det inn i kategorier. Jeg jobbet mye med å strukturere intervjuene, slik at jeg lettere kunne bruke dette for å få fram fellestrekkene blant intervjuene. Jeg så på dette som en god måte å kategorisere svarene jeg fikk. Det var med på å få sammenheng på svarene jeg fikk da jeg i etterkant skulle se på for eksempel holdninger, oppfatninger og verdier de forskjellige har rundt det tverrfaglige samarbeidet.

4.7.1 Koding og kategorisering

Koding av innsamlede data er en avgjørende framgangsmåte for å danne en oversikt gjennom forenklingen og sammenfatningen av innholdet i teksten. Dette går ut på å finne ett eller flere stikkord som kan beskrive et større utsnitt av teksten. Jeg har valgt å bruke induktiv/ beskrivende koding for systematisering av mine innsamlede data. Beskrivende koder vil bygge på en forståelse av innholdet i teksten (Grønmo, 2004, s.263). Det første jeg startet med var å lese nøye igjennom intervjuene flere ganger. Underveis markerte jeg setninger med fargekoder, hvor en farge var for selve koden og den andre fargen var tekstutdraget.

Kode	Utdrag fra tekst
Relativt god kontakt med de andre som jobber med ungdom	- "Vi har relativt god kontakt med alle som jobber med ungdom i ... Kommune(...)" - "Vi merker jo at det er mye lettere å bruke de som vi kjenner, dem har vi en relasjon til".

Tabell 2. Viser eksempel på kode og tekstutdrag

Etter å ha kodet alle intervjuene satt jeg igjen med 48 koder. I denne delen brukte jeg mye tid på å lese igjennom tekstene flere ganger for å forsikre meg om at jeg ikke har oversett noe. Neste trinn i prosessen var at jeg grupperte kodene tematisk for å kunne forme en struktur for analysen. Kodegrupperingen gikk ut på å forbinde koder i grupper som har en sammenheng. I denne prosessen vil jeg også avgrense koder som jeg anser som ikke relevante (Tjora 2017, s.209). Disse kodegruppene som etterhvert blir organisert, vil være med på å danne utgangspunkt for hovedtemaene i analysen. Totalt satt jeg igjen med åtte kodegrupper. Disse ville danne grunnlaget for hovedtemaene. Hovedtemaene vil egne seg som en base for analysen og presentasjonen av funn (Tjora, 2017, s.210). Etter kodingen sitter jeg igjen med flere hovedtemaer som er inndelt i de tre nivåene systemisk, organisatorisk og relasjonelle faktorer. Systemiske faktorer som tar for seg for eksempel lovverk, dokumentasjonssystemer og fraværsgrensa. Organisatoriske faktorer tar for eksempel for seg faktorer som samlokalisering og ressurser. Relasjonelle faktorer som for eksempel tar for seg tillitt, kommunikasjon, respekt og holdninger. Videre i denne prosessen vil jeg vise til i kapittelet 4.0 Presentasjon av funn, hvor hovedtemaene settes sammen til en analytisk tekst.

Kode	Utdrag fra tekst	Kodegruppering	Hovedtema
Relativt god kontakt med de andre som jobber med ungdom	- "Vi har relativt god kontakt med alle som jobber med ungdom i ... kommune (...)" - "Vi merker jo at det er mye lettere å bruke de som vi kjenner, dem har vi en relasjon til".	Relasjon og tillitt	Relasjonelle faktorer

Tabell 3. Viser eksempel på hvordan materialet struktureres fra koder til hovedtema.

4.8 Forskningsetiske vurderinger

I dette prosjektet har jeg fulgt forskningsetiske vurderinger og krav om hvordan man skal oppbevare og behandle sensitiv informasjon. I forhold til min problemstilling ønsker jeg å få svar på hvilke faktorer som er av betydning for samarbeidet mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere. I dette prosjektet vil informantene være anonyme. Jeg har meldt prosjektet til NSD, som vurderte og godkjente studien. Se vedlegg 1 og 2.

I følge Johannessen et al., (2016, s.85) er det tre former for hensyn som en forsker må tenke på. *Det første* er informantens rett til selvbestemmelse og autonomi. Alle informantene har fått informasjon om dette prosjektet, og de har alle skrevet under på samtykkeskjema. Ved alle intervjuer har jeg på nytt gitt denne informasjonen, og at de kan på hvilket som helst tidspunkt trekke seg. *Det andre* er forskerens plikt til å respektere informantens privatliv. I dette prosjektet har jeg ivaretatt konfidensialiteten, og jeg bruker ikke opplysningene slik at informantene kan identifiseres. *Det tredje* er forskerens ansvar for å unngå skade. Dette handler om at informantene skal utsettes for minst mulig belastning.

4.9 Min forståelse

Ubevisst bruker vi mennesker vår forforståelse, kunnskap og oppfatninger av virkeligheten til å tolke det som skjer rundt oss. Denne forståelse er av stor betydning for å forstå virkeligheten. Forskerens forforståelse vil virke inn på hva forskeren observerer og hvordan disse observasjonene vektlegges og tolkes (Johannessen et al., 2016, s.34-35). Jeg er utdannet sykepleier fra 2012. Jeg har erfaring fra både spesialisthelsetjeneste og kommunehelsetjeneste, som sykepleier og rådgiver. I min arbeidshverdag uansett hvor jeg har jobbet har det vært fokus på tverrfaglig samarbeid, og ikke minst samordning av tjenester knyttet til pasienter. Det har vært et stort fokus på å arbeide i og som et team.

Innenfor alle former for samfunnsforskning vil forskeren ha en eller annen form for nysgjerrighet og ”begeistring” innen temaet det forskes på (Tjora, 2017, s.235). Jeg valgte bevisst å gjøre dette prosjektet som var et helt nytt tema for meg. Allikevel ønsker jeg å påpeke at det er likhetstegn til den hverdagen jeg selv jobber i. Ved å skrive et tema som er nytt for meg vil det hjelpe meg til å ikke ha forutinntatte meninger og at jeg har et åpent sinn. Jeg har ingen relasjon til informantene i dette prosjektet, og prosjektet er gjennomført i en kommune som er langt unna den jeg selv jobber i. På forhånd av oppstarten til prosjektet fikk jeg vite at det er forskjell på skolene, dette gjorde meg nysgjerrig, og jeg fikk en interesse for

å se på likheter og ulikheter i samarbeidet med kommunale enheter og skolene.

4.10 Relabilitet og validitet

Begrepene relabilitet og validitet anvendes for å si noe om prosjektets pålitelighet og gyldighet (Johannessen et al., 2016, s.231).

4.10.1 Relabilitet

Relabilitet eller pålitelighet, binder seg til studiens data. Dette går ut på hvilke data som brukes, hvordan de blir samlet inn og hvordan de utvikles (Johannessen et al., 2016 s.231).

Relabilitet viser hvor nøyaktig materialet av data er, men den viser også til graden av balanse mellom ulike data som er samlet inn om samme tema (Grønmo, 2004, s.222).

I følge Johannessen et al., (2016 s.232) kan forskeren for å styrke påliteligheten i studien gi en gjennomført beskrivelse av sammenhengen, som for eksempel i form av casebeskrivelse. I dette prosjektet har jeg etterstrebet å gi en framstilling av elevtjenesten og kommunale tjenesteytere som jobber med ungdom. Med en beskrivelse av metode, utvalget av informanter og en beskrivelse av analyseprosessen har jeg gitt en åpen og detaljert beskrivelse av prosessen. Jeg har gjennom dette kapittelet forsøkt å gi en åpen og detaljert beskrivelse av framgangsmåten under denne prosessen.

Påliteligheten kan også forsterkes ved at man legger vekt på hensiktsmessige kriterier for evalueringen, som fører meg videre til validitet (Johannessen et al., 2016 s.232).

4.10.2 Validitet

Validitet handler om hvor troverdige eller hvor relevante/overførbare data er (Johannessen et al., 2016, s.233). Validitet fremstiller i hvilken grad undersøkelsesopplegget egner seg til å samle inn data som er relevante for problemstillingen, og om det er god balanse mellom de teoretiske og operasjonelle definisjonene. Validitet handler om hvorvidt en metode undersøker det den har til hensikt å undersøke.

Intern validitet eller troverdighet handler om i hvilken grad mine funn og framgangsmåter reflekterer med formålet til undersøkelsen, og at den presenterer virkeligheten (Johannessen et al., 2016, s.232). I dette prosjektets tilfelle er det av betydning at jeg har stilt relevante spørsmål som kan besvare min problemstilling innen prosjektets tema. Validitet i kvalitative undersøkelser dreier seg om i hvilken grad forskerens framgangsmåter og funn er gjort på en

riktig måte som reflekterer formålet med studien og representerer virkelighet. I dette kapitlet om metode har jeg beskrevet grundig hva jeg har gjort trinn for trinn gjennom hele prosessen. Jeg mener også at den har intern validitet på bakgrunn av valg av metode, som har gitt svar på det den hadde som formål å svare på.

Ekstern validitet handler om at resultatene av undersøkelsen er realistiske og at den er overførbar til vanlige situasjoner i samfunnet (Grønmo, 2004, s.233). Denne undersøkelsen er gjennomført i kun én kommune, så da vil den automatisk ikke gjelde for andre kommuner. Videre blir da spørsmålet om den eksterne validiteten for denne undersøkelsen kan overføres til samfunnsmessige forhold (Ibid). Denne undersøkelsen er gjennomført i én kommune og er basert på reelle forhold innenfor de instansene som er valgt ut. Utvalget av informanter er lite med tanke på hvor stort det egentlig er, og vil da kanskje ikke gi overførbarhet til for eksempel andre kommuner.

På en annen side baserer denne undersøkelsen seg på informantenes erfaringer og subjektive oppfatninger av det tverrfaglige samarbeidet, noe som jeg også skriver om i kapitlet om forskningsdesign. Der trekker jeg også fram at designet for studien kanskje ikke vil si noe om betydningen eller effekten, men at det finnes muligheter for at andre kan lære noe av dette, og at resultater fra denne studien kan overføres til andre enheter og miljøer som jobber med psykisk helse og rus blant unge. På bakgrunn av dette antar jeg at undersøkelsen har ekstern validitet.

5.0 Presentasjon av funn

I dette kapitlet vil jeg legge frem funn fra 4 intervjuer jeg gjennomførte med to informanter fra hver instans, som skal være med på å svare på problemstillingen for oppgaven. Det er viktig å få frem alle informantene for å få et helhetlig bilde av svarene. Informantene har blitt anonymisert som vist i metodekapittelet, og vil vises i slutten av hvert sitat slik at man kan se om det er elevtjeneste eller kommunale instanser som har uttalt seg. Jeg har valgt å presentere funnene mine etter systemiske, organisatoriske og relasjonelle faktorer.

Intervjuene ble utført på to videregående skoler og ved to kommunale enheter.

Ungdomsteam **A** og **B** jobber forebyggende med ungdom innen psykisk helse og rus. Skole **Øst** er en yrkesfaglig skole med ca. 1350 elever. Skole **Vest** er en studieforberevende skole med ca. 1400 elever.

Elevtjenesten ved skole Øst fortalte at de har relativt god kontakt med de fleste instanser som jobber med ungdom i kommunen, og U18 (forebyggende politi). De samarbeider også med begge ungdomsteamene.

Elevtjenesten ved skole Vest fortalte at de har mest kontakt med BUP, PPT, oppfølgingstjeneste og U18. Det ligger også i strukturen at de skal samarbeide med ungdomsteamene.

Ungdomsteam A har ungdomsskole som arena, og samarbeider mest med elevtjenesten i overganger.

Ungdomsteam B samarbeider med elevtjenestene i overganger og gjennom videregående.

Innledningsvis i intervjuet med ungdomsteam B beskrev de følgende om samarbeidet med skolene:

” Skole Øst syns jeg er en god samarbeidspartner, men skole Vest, vanskelig å få tak på syns jeg. Jeg syns skole Øst er mye mer åpen” (Ungdomsteam B).

Informant to i dette intervjuet legger til:

” Skole Øst er den skolen som er mest på og aktiv” (Ungdomsteam B).

Som beskrevet i innledningen (1.0) får andre samarbeidsinstanser en sekundær betydning i dette prosjektet. Jeg har likevel valgt å ta med hva informantene sa om de forskjellige, da det

har betydning for det tverrfaglige samarbeidet mellom elevtjenestene og kommunale tjenesteytere.

5.1 Faktorer for samarbeid på systemisk nivå

I dette avsnittet presenterer jeg hvilke funn som er knyttet opp mot systemiske faktorer som tar for seg lovverk, dokumentasjonssystemer og fraværgrensa.

5.1.1 Lovverkets krav til samtykke

Ulike profesjoner og organisasjoner har forskjellige lovverk å forholde seg til. Dette er noe som tas opp i de fleste intervjuene. Mange ga uttrykk for at de følte seg bundet av lovverket. Det framkom ikke hvilket lovverk de følte seg bundet av, men jeg kan anta at for eksempel elevtjenesten er under opplæringsloven og kommunale tjenesteytere er under helse- og omsorgstjenesteloven.

Ved spørsmål om hva som kunne skape utfordringer i samarbeidet påpekte mange av informantene at lovverket var et av dem, og beskrev det med følgende utsagn:

Også handler det også mye om hvem som er bundet av hvilket lovverk(...)For politiet for eksempel hvis de vil ha et samarbeid med skolen, så sier de at de skal ha et samarbeid med skolen, og de ringer da mens de sitter med elven og sier at ” Hei, XX sitter hos oss nå, vi kommer opp om tjue minutter. Og sånn er det, vi skal ha et samarbeid”. Også lager vi et samtykke på det (Elevtjeneste skole Øst).

Videre forteller en annen informant om taushetsplikten i samme elevtjeneste, i dette tilfelle helsesøster – elevtjeneste:

Ja, samtidig som vi ikke har de samme strenge taushetsplikten som helsesøster. Som er under et annet lovverk igjen. Noen ganger så blir jo vi veldig frustrert, fordi at vi ikke kan samarbeide med dem som sitter en etasje opp. Og hun blir jo veldig bundet hun også, for at hun ikke kan dele(...) Vi prøver veldig ofte å benytte oss av samtykkeskjemaene. Og da skriver gjerne på hvem vi vil skal være med. Det er en meldeskjema på forsiden, også er det samtykke på baksiden (Elevtjeneste skole Øst).

Den andre informanten uttaler følgende:

Det som vi også har opplevd da, når BUP for eksempel som er en del av spesialisthelsetjenesten faktisk tar kontakt med oss fordi at vi er nevnt av elevene der nede, også tar de kontakt med oss, også sier de at: ” jeg har fått samtykke av eleven min til å snakke med deg om min pasient”. Også plutselig har vi et samarbeid også med spesialisthelsetjenesten. Og det føles veldig ålreit, fordi at da har vi liksom oversikt. Og da klarer vi faktisk å gjøre en god jobb. Og det kan være med og uten foreldre, med og uten foreldres viten da (Elevtjeneste skole Øst).

Det elevtjenesten beskriver om lovverket understrekes av ungdomsteamene, og sa det på denne måten:

Det som også er utfordringen vår i sånne samarbeid og det er jo at vi har forskjellig lovverk å forholde oss til. Blant annet taushetsplikt for eksempel. Ja, ungdom kan skrive under samtykkeerklæring og sånn, men det er, vi har litt forskjellig lovverk, og det er begrenset hva vi kan gjøre (Ungdomsteam B).

Mange tar opp lovverket som en av utfordringene til samarbeid, og at man er avhengig av samtykke fra elevene for å kunne gjøre en god jobb:

”Utfordringen er ofte det med at vi er avhengig av samtykke for å kunne gjøre en dypgående jobb” (Elevtjeneste skole Øst).

Elevtjenesten ved skole Øst beskriver at all samarbeid bør starte med et samtykke, noe som de har et godt samarbeidet med ungdomsteamet om:

(...) For eksempel tar ungdomsteamet. De har vi et kjempegodt samarbeid med. De tar kontakt før skolestart, av de elevene de har samtykke fra så kommer de og deler litt informasjon for å trygge skolestart for eksempel. Så det er sånn suveren samarbeidspartner (Elevtjeneste ved skole Øst).

Et annet eksempel som de beskriver hvor dette ikke går så smertefritt som ønsket er i samarbeid med barnevernet:

Jeg skal ikke svartmale barnevernet, men vi samarbeider veldig ofte med dem. *Tror vi*. men det er jo sånn at dem ringer oss kun når de står med panna mot veggen og ikke

vet hva de skal gjøre. De starter ikke med å innhente informasjon og et samtykke, og samarbeid med oss, de gjør det når saken går dritt. (...) Så er det en instans vi ikke blir hørt av så er det faktisk barnevernet (Elevtjeneste ved skole Øst).

Elevtjenesten ønsker å understreke at de også har hatt noen gode samarbeidsperioder med barnevernet, hvor de blant annet har vært involvert i store saker. De forteller videre at i disse sakene har barnevernet er gode på debrifing, og oppfølging av situasjonen i ettertid.

Elevtjeneste ved skole Øst gir uttrykk for at man er avhengig av god dialog med de som jobber med rus og psykisk. I situasjoner hvor det er nødvendig med informasjon fra andre instanser som for eksempel fastlege eller andre tjenester, opplever elevtjenesten at det kan være vanskelig å få den informasjonen de har behov for. De forklarer videre at de blir ofte de som melder, og får sjelden informasjon tilbake.

Ved spørsmål om hvordan de kunne ønske at samarbeidet var lagt opp sier en informant fra elevtjenesten:

” Hvis alle hadde jobbet under de samme helseparagrafene og lovverket så hadde verden vært et bedre sted å være” (Elevtjeneste ved skole Øst).

Så lenge man jobber i ulike sektorer blir dette fortsatt et ønske. Likevel for at samarbeidet skal lettes rundt elevene er det viktig å prioritere elevens samtykke slik at man kan snakke med andre profesjoner og tjenester på tvers for å kunne gi en helhetlig tjeneste til elevene.

5.1.2 ”Vi har ikke noe felles dokumentasjon- og eller kommunikasjonsplattform”

Ungdomsteamene forteller spesielt om dette med at de ikke har et felles system hvor informasjonen om brukeren kan være. De forteller at det hadde lettet samarbeidet mer, da de fungerer ofte som koordinatorene ved samhandling med alle samarbeidsinstansene. Innunder her kunne for eksempel alt av referater, avtaler, og møter ligget under. Mange beskriver dette som en utfordring:

At vi ikke har noe felles dokumentasjon og kommunikasjonsplattform. Det hadde vært en superfiks. Som hadde vært veldig greit, hadde forenklet mye (Ungdomsteam B).

En informant beskriver det slik:

(...) Altså hvis noen melder avbud: ”nei jeg kan ikke allikevel”, da er det bare å rive seg i håret. For hvert ansvarsgruppemøte så avtaler vi jo alltid et nytt treffpunkt på slutten av møte, og den må vi tviholde litt på. For hvis ikke så bruker jeg en halv dag på, minst, bare på også stokke om den kabalen for å få alle til å møtes til samme tidspunkt igjen. Så det er litt utfordrende. Kjenner jeg bruker unødvendig mye tid på det. Der ønsker jeg meg egentlig et system som... Et felles dokumentasjonssystem, et felles system hvor alle kunne gå inn. Altså hatt ETT system da. Det er jo så mange systemer nå. (Ungdomsteam B).

Dette gjenspeiler seg i det informantene fra elevtjenesten sier. En elevtjeneste forteller at ved elever som har en fot innenfor flere systemer, så ville det vært enklere for de som jobber innen skole om man rett og slett lot informasjonen ”flyte litt” uavhengig om man er helsesøster, rådgiver eller lærer. Videre forteller informanten at de klarer over at dette kan være kjemperisiko med tanke på informasjonen, men at det ville lettet samarbeidet og ikke minst gagne eleven positivt.

5.1.3 Fraværsgrensa

I 2016 ble politisk vedtatt nye regler for fraværsgrensa for elever i videregående skoler. Regjeringen innførte gjennom forskrift en ny fraværsgrense som skulle gjelde fra skoleåret 2016/2017. Dette innebar at elever som har mer enn 10 prosent fravær i ett fag, ikke vil få karakter i faget. Målet var å redusere udokumentert fravær fra undervisning, og for å sikre at flere elever gjennomførte skolen (Utdanningsdirektoratet, 2016). Dette beskriver blant annet kommunale tjenesteytere som en hemmer for forebygging og samordning av tjenestene de yter til ungdom. En informant beskriver slik:

Ja de nye fraværreglene, de er ikke helt gode for vår gruppe. Og det er ofte, så sier dem at jo nå faller jo færre elever fra, men våre begynner ikke en gang dem (Ungdomsteam B).

Informantene fra kommunale enheter fortalte videre om romsligheten som var før den nye fraværsgrensa, at den tilpasningen man kunne få til var bra for deres brukere. De er ikke uenige i at noen, kanskje de fleste trenger den nye fraværsgrensa, men for deres brukere er den uheldig. De ga uttrykk for at deres ungdommer ofte har litt ”bedre grunner” til å være fraværende enn bare å skulke. De forteller også at det var mye mer åpent før for disse ungdommene å få individuelle løsninger, men nå er det slutt på det:

I forhold til det at før så var det så mye enklere å få til sånn individuelle løsninger på elevene, at noen hadde bare en eller to timer hver dag på skolen. Hadde for eksempel bare to fag eller tre fag så brukte dem to år på å fullføre et år. Det var helt sånn individuelle tilpasninger og heller da være kjempefornøyd med at dem fullfører to fag kanskje i et år da. og det var så mye mer sånn tilpasset, og hvis man hadde en dårlig dag så fikk dem kanskje en ekstra arbeidsoppgave dem skulle levere på skolen dagen etter, og, så får våre ungdommer ofte da så var det redningen (Ungdomsteam B).

Dette støttes også fra elevtjenesten da de forteller at det er for eksempel ved fravær at de begynner å se tegn på at eleven kanskje sliter. Det andre teamet i kommunen forteller også at dersom elevene gradvis uteble fra skolen eller at fraværet øket, så var det noen ganger på den måten at skolene tok kontakt. Dersom elevene slutter helt, så blir det en utfordring å følge opp. De forteller at de forsøker å holde så lenge de kan i disse elevene, men at det ikke alltid er like lett.

Elevtjenesten beskriver også denne viktigheten av at elevene bare møter opp på skolen, at de føler de har status som elev, det å ha tilhørighet et sted:

Det handler mye om det å være på skolen, selv om alt annet går i tusen knas og er et helvete, så er det noe med det, da har man status som elev. Elevstatus. Altså, blir du stoppet av noe .. på gata som vil intervju deg så er du elev. Sant, du er ikke bare en ungdom. Du sklir ikke bare rundt, men du har noe trygt. Og det tror jeg er utrolig viktig. Å ha et sånn tilhørighet sted, der det er hvert fall noen rammer og noen regler å forholde seg til. Så på skolen kommer dem, om det så er for å sitte på biblioteket i seks timer, så på skolen skal dem (Elevtjeneste skole Øst).

Oppsummering

I dette avsnittet om faktorer som påvirker samarbeidet på systemisk nivå viser funnene til betydningen av å innhente samtykke. Lovverket gir både muligheter og begrensinger for det tverrfaglige samarbeidet mellom elevtjenestene og ungdomsteamene. Informantene fortalte at mye kan være på plass ved å innhente samtykke. Det ble også fortalt om et ønske om et felles dokumentasjonssystem, hvor de begrunner det med at det ville lettet samarbeidet om all informasjon var på et sted. Til slutt i avsnittet tas fraværs grensa opp. Her forteller informantene om at den ikke er heldig deres elever og brukere, da de ikke lenger får individuell tilpasning og at de ”mister” flere ungdommer.

5.2 Faktorer for samarbeid på organisatorisk nivå

I dette avsnittet vil jeg presenterer hvilke funn som er knyttet opp mot organisatoriske faktorer som tar for seg dette med samlokalisering, tilgjengelighet, ressurser(overgang fra ungdomsskole til videregående) og struktur.

5.2.1 ” Det er noe med å jobbe sammen, se hverandre”

Ved spørsmålet om det er noe som skaper utfordringer i samarbeidet med elevtjenesten og andre aktører, kom blant annet dette med samlokalisering opp. Dette var noe alle informantene var enige i, og beskrev at ting hadde vært lettere om de var samlokaliserte. På tross av det følte noen av informantene at de møtte sine samarbeidspartnere nok, mens andre skulle ønske at de møttes oftere.

En informant fra ungdomsteam B beskriver det slik:

Det er mye utfordringer rundt samarbeidet, men vi ønsker jo oss et nullterskel som vi sier nå hvor til og med NAV er en del av oss. At barnevernet er en del av oss, og skolene. For jeg tror at vi får et bedre samarbeid. Det er noe med å jobbe sammen, **se hverandre**. Mye lettere å ta kontakt da, enn når du sitter på hvert sitt sted. Så samlokaliseringen også, det er jo, ja. Gull. Så vi ja, så jeg vet ikke om vi skal trekke det så langt atter vi skulle vært på videregående skoler og men, ja, kanskje vi skulle vært på noe faste samarbeidsmøter for eksempel der med elevtjenesten. Sånn sett,

men faste samarbeidsmøter og, hvor vi hadde kommet inn, og at dem på en måte hadde et ønske om å bruke oss. For vi blir brukt alt for lite (Ungdomsteam B).

Intervjuet med denne kommunale instansen som uttalte seg skjedde noen måneder før jeg intervjuet elevtjenesten ved skole Vest. Innen jeg intervjuet elevtjenesten ved denne skolen hadde ungdomsteamet allerede klart å få seg inn på skolen ca. 2 timer i uken. Til dette beskrev elevtjenesten:

Ungdomsteam B har vi fått inn nå. En som er her fast to timer i uka. Det er med forbehold, jeg tror det er to timer i uka. Som et prøveprosjekt. Så det blir jo veldig spennende å se det. Om det er noe som kommer til å bli mye brukt og, for det er jo klart vi har jo , sånn som de fleste videregående skoler er og det er jo rus på skolene rundt omkring, og mange som trenger hjelp og psykisk problemer også selvfølgelig som dem tar. Så vi er veldig heldig som har fått mulighet til det (Elevtjeneste skole Vest).

Videre beskriver informanten:

(...)Med at ”ungdomsteam B” er her nå , fast i uka, det er jo en kjempe framgang da, med det å få veien mye kortere. Uten å måtte ha henvisning og sånn (Elevtjeneste skole Vest)

Den andre elevtjenesten forteller en om fra NAV som sitter fast hos de hele uken:

Også har vi en sosialfaglig rådgiver som sitter her fra NAV. Som er et unikum av person å ha på en videregående skole. Helt fantastisk. Som også er sosionom, så hun jobber veldig tverrfaglig. Samarbeider vi selvfølgelig tett med og ikke minst kontaktlærerne til de elevene her (Elevtjeneste skole Øst).

Innen tema samlokalisering og samordningen av tjenester til ungdom forteller både de kommunale tjenesteyterne og elevtjenester om forskjellige forumer de møtes. Et av ungdomsteamene forteller om et forum hvor de møter andre kommunale tjenesteytere ca. en gang i måned for samarbeid. Her er det også representanter fra politiet og forebyggende enheter. Elevtjeneste Øst fortalte også om dette forumet hvor de møtte andre samarbeidspartnere. De fortalte også at de sitter i dette forumet som *eneste skole*. De så på det som en fordel å være med på dette møte da det ga de en anledning til å bli kjent med

andre samarbeidspartnere, og at de er med på å forme samarbeidet, og komme med innspill ettersom det er de som jobber tettest med ungdommen.

5.2.2 Betydningen av å være tilgjengelig

Tilgjengelighet er også en faktor som flere av informantene nevner i intervjuene. Skolene mener at ungdomsteamene er vanskelig å finne for elevene, og ikke minst de selv. Dette er ungdomsteamene enig i, og skulle ønske de kunne være mer tilgjengelige enn det de er. Ved spørsmål om de som jobber i elevtjenesten føler de har en god oversikt over hva kommunale tjenesteytere kan tilby svarer en informant fra elevtjenesten:

(..) Det er jo et litt sånn, vet ikke om jeg skal kalle det et rotete kart da, hvor egentlig mange lurer litt på hvem er det som egentlig kan hjelpe, og hvilke instanser finnes det og, så det, skal jeg svare sånn: litt, men ikke ordentlig føler jeg. Kunne hatt bedre oversikt over det, det tror jeg nok at jeg kunne hatt. Ofte så føler jeg at man kan sitte litt sånn ” hvem er det egentlig kanskje vi skal snakke med nå” eller hvem, det kan skje. Men jeg synes det har bedret seg, det har det, og jeg vet jo at det blitt jobbet med, at det skal bli mer oversiktlig (Elevtjeneste skole Vest).

Et av ungdomsteamene synes de selv er for ”lukket” i forhold til sine lokaler og beliggenhet, og at de er klar over at det er vanskelig for samarbeidspartnere og ungdom å få tak i de. De forteller at dersom de hadde vært på et mer ”åpent” sted ville både ungdommer og samarbeidspartnere vært mer opplyst, og tatt lettere kontakt. De forteller videre at de er klar over at mange av ungdommene gir opp å finne de, og det er ikke fordi de ikke er fysisk tilgjengelige, men fordi de sitter i et bygg som er veldig lukket. Dette er noe som de forsøker å jobbe med da de opplever at ungdom som kommer inn til de og har lyst til å snakke om psykisk helse og rus, de gir opp fordi bygget er så ”lukket”.

Informanten beskriver det blant annet slik:

Hvis liksom det er elever som ikke helt, kanskje ikke vil kontakte noen på skolen. Og det kan jo være forståelig det, at man vil holde det litt adskilt og sånn. Så skal du sette deg inn der da, og finne ting, så er det sånn, labyrint da (Elevtjeneste skole Vest).

Dette får støtte fra den ene kommunale tjenesten med følgende utsagn:

Vi er jo litt, ja du ser dette bygget her, det er veldig lukket. Vi prøver å gjøre noe med det. For vi syns ikke vi skal være plassert i et sånt lukket system som selve bygget da. Hvis en ungdom kommer opp hit så finner en jo ikke fram, eller får ikke snakke med oss fordi det er låste dører, og gjennom tildelingskontor og sånn så... (Ungdomsteam B).

Informanten beskriver også om andre samarbeidspartnere, og ungdom selv som ikke vet om de en gang. Informant utdyper det slik:

(..)Vet jo om flere som ikke vi har møtt, som ikke kjenner til oss. Og flere andre også som ikke vet hva vi jobber med for eksempel. Og det.... Så der trenger vi å få gjort noe. Vi må få ut informasjon, vi må møte samarbeidspartnerne mer, hvert fall i skoler og sånn (Ungdomsteam B).

Informanten forteller videre at de ofte blir koordinatore for resten av samarbeidsapparatet, nettopp fordi ungdom som andre instanser kan slite med å finne fram, og hvem de skal kontakte. Dette er ikke noe de har blitt oppnevnt til, men en rolle de har tatt på seg selv, noe som tyder på at de tar et individuelt ansvar for å skape helhetlig tjenester for brukerne:

Vi er koordinatore, ofte for resten av samarbeids eller hjelpeapparatet da. Det er vi også ofte. Ofte sånn bindeledd, fordi ungdommer kan ha litt problemer med å finne fram i denne jungelen av hjelpeapparat (Ungdomsteam B).

Min oppfatning i de fleste intervjuene ved spørsmålet om de vet hva de forskjellige instansene kan tilby, så er det en fellesnevner blant informantene ved elevtjenestene at det kan være forvirrende hvem og hvilke instanser de skal kontakte for hva. Dette kan føre til at det tar for lang tid innen ungdommen blir ”oppdaget” og får den hjelpen han/hun skal ha. De fleste informantene er enige om at hvis det hadde vært en klarhet i hvordan de skulle gå fram, og ikke minst lettere måte, ville det vært enklere for ungdommen og dem selv å ta kontakt. Begge de kommunale instansene sier at de er arena fleksible. De har folk på flere arenaer, og de opplyser også om at noen av skolene i kommunen vet om dette, og er flinke til å sende ungdommen dit. Dette ser de kommunale tjenesteyterne på som en vei inn til skolene. De forteller at hvis de for eksempel får til samtaler med elevene, så er det lettere å følge opp eleven og ha kontakt med skolen.

5.2.3 Det vellykkede prosjektet som ble lagt ned

Under alle intervjuene nevnte samtlige informanter LOS-prosjektet. De beskrev hvordan det hadde en positiv effekt for elevene, og samarbeidet rundt dem.

LOS –prosjektet ble finansiert av tilskuddsmidler fra barne, ungdoms- og familiedirektoratet. Ordningen var for ungdommer mellom 14-16 år, og skulle være et virkemiddel for å medvirke og fremme gjennomføring i videregående opplæring. Losene lå under ungdomsteam A, og de jobbet i overganger og mellomrom for å sikre tjenester til ungdommene. Losene skulle gi ungdom i målgruppen individuell og tett oppfølging for å nå målet om betydeligere tilknytning til skolen. Losene jobbet med motivasjonsarbeid og veiledning for ungdommene, de koordinerte det tverrfaglige samarbeidet og innsatsen, og passet på at ungdommen fikk utnyttet sine rettigheter og muligheter. Prosjektet foregikk fra 2016-2018 (Andersen og Løvvold, 2018, s. 3).

Ved prosjektslutt ble det besluttet at prosjektet ikke skulle satses på videre, til tross for den gode helseeffekten det hadde. En informant ved en elevtjeneste beskriver LOS slik:

Vi hadde jo noe som het LOS, dem var jo vi glad i. For de var jo der hele året. Så hvis det skjærte seg i desember, så kom jo dem her fortere enn svint. Sant, og fulgte opp det de elevene som de hadde jobbet med hele tiden. Men det fantes det jo selvfølgelig ikke midler til da, i (..) kommune. Dem fikk vi et veldig personlig forhold til dem og, vi likte jo veldig godt å samarbeide med dem. Så det var trist (Elevtjeneste skole Øst).

Informantene forteller at det handler om ressurser og midler til slike prosjekter. Da det ble besluttet at LOS skulle legges ned, sendte blant annet elevtjenesten fra skole Øst et brev for å trykke på beslutningen rundt det teamet. De fortalte viktigheten av dette prosjektet og hvilken betydning det hadde for ungdommen, men de kom ingen vei med dette.

En informant snakker om at dette prosjektet var blant annet samfunnsbesparende på mange områder:

Greia er at det handler ikke om at man skal redde hundre elever fra verdens undergang, men får du tak i en eller to da, som du får loset ut og kjørt videre mot et voksent liv da, så tenker jeg du har spart samfunnet for mange millioner (Elevtjeneste skole Øst).

De fleste av informantene var opptatt av LOS prosjektet, og beskrev det blant annet som positivt og trygt å samarbeide med LOS om å jobbe forebyggende. En av informantene

fortalte at de som jobbet i LOS-prosjektet, som regel kunne stille på kort varsel dersom det var noe med elevene. De hadde en god relasjon til elevtjenestene, og ikke minst så kjente de elevene godt:

I stedet for å sette inn folk når det brenner, så sett inn folk før dem får tak i fyrstikkene, skjønner du. Forebygge, ha forebygging hele veien. Man jobber jo ifra barneskolealder og framover. Har man trygge voksne rundt seg så er det mye enklere og fungere da (Elevtjeneste skole Øst).

Den andre informanten i samme intervju la til:

Ja det trengs mer penger, flere midler. Vi mener at vi kan forsvare at det burde ha vært brukt mye mer. Vi har tro på at det er ekstremt samfunnsbesparende, fordi at hver eneste elev vi får til her da, er en elev mindre i køen på NAV liksom.(...) Det er masse penger å spare og ikke minst den psykiske helseeffekten det har at eleven som går ut og føler at en fikser (Elevtjeneste skole Øst).

Når man får inn prosjektmidler til slike prosjekter som LOS, så ønsker kommunen at dette skal inn i ordinær drift. Dette beskriver en informant fra kommunale tjenester som vanskelig i henhold til budsjetter og prioriteringer som gjøres innad. Informanten beskrev videre at det er mer ønskelig å få slike prosjekter som man ser fungerer i vanlig ordinær drift, ikke som et prosjekt.

Dette samme teamet forteller også om at overgangene har blitt mye mer sårbare nå, enn det de var med LOS prosjektet. Det samme teamet forteller videre at de forsøker å strekke seg så langt det lar seg gjøre fra ungdomsskole til videregående, men at det blir kun i overgangen. De forteller at de kanskje er med på noen møter i forkant av skoleåret inn mot videregående skoler, og kanskje de er med i oppstart. Deretter gir de ”stafettpinne” videre, da de ikke har kapasitet i den grad lenger slik som de hadde med mer midler og ressurser. De forteller også at de burde vært mye tettere på opp mot videregående. Elevtjenestene bekrefter dette utsagnet og beskriver savnet etter LOS i overganger som følgende:

Det er jo en sånn en som vi ikke kan hanke inn lenger da. Vi får ikke benyttet oss... de satt jo på så utrolig mye relasjoner. Relasjonsbygging som er så viktig. Og det må dem jo vite dem som har med ungdom å gjøre (Elevtjeneste skole Øst).

Og dette bygger oppunder det en informant fra ungdomsteam A sier:

LOS, dem hadde jo på en måte noen relasjoner og et nettverk på en annen måte enn det vi har. De var mer knyttet opp mot videregående skole (Ungdomsteam A)

5.2.4 Sårbare overganger

Elevtjeneste ved skole Vest beskriver overgangene fra ungdomsskole til videregående sånn det er nå, slik:

Det er forbedringspotensialet vil jeg jo si, nå vet jeg at det blir jobbet med for å få det til å være bedre flyt på, mer informasjon og mer forebyggende da. At man vet litt mer hva man eventuelt kan forvente og hva man kan gjøre av tiltak. Men vi får informasjon, det gjør vi, men det er nok langt i fra alle elever som vi hadde kanskje trengt å fått informasjon om som vi får (Elevtjeneste skole Vest)

Dette bekreftes av den andre elevtjenesten:

For det er klart at det, dem som jobber i tiendeklasse og vi som jobber på videregående vi får et helvetes jobb vi. Vi må jo begynne å nøste opp i 10 års misbruk, 10 års drit og møkk, 10 år med skolevegring, 10 år med dysleksi, 10 år med feilmedisinering, 10 år med diagnoser. Og det tar veldig lang tid før man da kan begynne å jobbe med dagens problem. I stedet for at det hadde blitt fulgt opp hele tiden, og samarbeidet med videre kommunikasjon fra skole til skole, så hadde jo alle fått mye (Elevtjeneste skole Øst).

Videre sier en annen informant ved samme elevtjeneste:

Overgang barneskole ungdomsskole – ungdomsskole videregående. Jeg tror at hvis man hadde fått til en tråd, så hadde jobben vår her på videregående hatt vært veldig nydelig (Elevtjeneste skole Øst).

Ungdomsteam A forteller at de er ganske tett på i overgangen fra ungdomsskole til videregående, men så blir det lite dialog utover året med elevtjenestene, så det ser de en helt klar forskjell på da LOS holdt på, de holdt kontakten med alle gjennom hele året.

Under dette tema med overgang dukker samtykke opp igjen. Dersom ikke eleven skriver under på samtykke om å la informasjonen gå videre til videregående, og ikke skolen plukker opp at det er noe med eleven, så har de ingenting. Forebyggende forteller at det ”glipper” en del ungdom sånn. Videre forteller de at de elevene som forsvinner fra skolene, de mister dem.

Det gjorde ikke LOS, de holdt tak i disse ungdommene, prøvde å få de i andre tiltak eller tilbakeført til skolen til neste skoleår.

(...) LOS kunne virkelig bruke tid, så det gjør jo at man får en god uttelling og. (...) måloppnåelsen blir jo høy. Når man virkelig kan strekke seg, og være der. Dem fulgte jo opp ungdom to til tre ganger i uka og sånt (Ungdomsteam A).

Et ønske fra kommunale instanser var at det skulle vært et team i alle overganger fra barneskolealder til videregående.

5.2.5 Struktur – ”Fanget i bruker – bestiller modell”.

Ungdomsteamet er preget av en byråkratisk styreform. Slik strukturen er i dag for å yte tjenester til ungdom, må det fattes et vedtak av tildelingskontoret. Ungdomsteamet beskriver tildelingskontoret som en utfordring i samarbeidet. De forteller også at det er utfordrende å måtte vente på et vedtak om å hjelpe ungdom, for å deretter bli fortalt hvor mange timer de skal bruke for å hjelpe ungdommen. Informantene forteller at dette er ikke ting de forholder seg til, men at de kun forholder seg til vedtaket. De forteller at det er vanskelig å skulle vite hvor lang tid de bruker og at dette er veldig individuelt. Ungdomsteamet forteller at det kan gå flere måneder før vedtaket blir fattet, og at de ved flere anledninger starter hjelpen før det er gitt vedtak.

Ved spørsmål om hvordan et samarbeid foregår ved bekymring for ungdom nevner både kommunale instanser og elevtjenestene at veien dit er ikke alltid lett, om det ikke er akutt.

Vi ønsker jo oss mer den der direkte kontakten fra skoler og alle andre som har, som har direkte kontakt med ungdommene og at det er et lettere samarbeid. Altså det er, enklere port inn til oss. At dem har bare hummerne våre, kan bare ta kontakt med oss, også kan vi håndtere det. Men det er jo ikke sånn, og det er jo sånn bruker-bestiller modell som vi er fanget i (Ungdomsteam B).

Informanten forteller videre:

Så det henvendelser og søknader skal igjennom tildelingskontoret og byråkrati. Og det tar uker og det tar måneder før dem kommer fram til oss. Og da er det ofte for sent da.

Da har dem endret tanker og ønske om hjelp flere ganger. Så det er, vi kjemper for det i den der omorganiseringa som skjer i kommunen og vår virksomhet nå. Vi skal bli etat, så da har vi blitt spurt om samarbeid og utvikle det, og vi ønsker det da. vi vil være helt i front. Sånn at det er bare å komme å ta kontakt med oss, også er nullterskelen, ikke lavterskel men nullterskel, det er bare å komme. Det er det vi ønsker oss. Også får vi heller koble på tildelingskontoret og det byråkratiet i etterkant (Ungdomsteam B).

Et av ungdomsteamene snakker om dette med tildelingskontoret, og at man som bruker må vente på å bli innkalt dit, for å så skrive en søknad som er ganske omfattende, for å så komme i kontakt med dette ungdomsteamet. Man må ha en henvisning. De forteller videre at når ungdommen endelig er gjennom denne prosessen så er det noen ganger for seint:

Når ungdommer først henvender seg så, da er dem klare der og da, og da må vi ta dem. Og det gjorde vi før, før vi på en måte ble mer lukket da (Ungdomsteam B).

De forklarer videre om at de klarte å ”snu” ungdommen fortere før på grunn av at de var mer tilgjengelige før enn det de har blitt nå på grunn av endringer i arbeidsstrukturen.

For en ungdom som sikkert ikke skjønner spørsmålene en gang, og så skal dem vurdere og skrive vedtak , også skal en sende det til oss, også skal vi ha ledig kapasitet til å ta, også har vi mistet ungdommen (Ungdomsteam B).

De forteller videre at de jobber for et ”åpen dør”-prinsipp. De mener også at det ville gjort at det er lettere for skolene å ta kontakt, og sende ungdommene ned til de.

De forteller videre at det tverrfaglige samarbeide ville vært enklere uten et tildelingsteam, men forstår også samtidig jobben til tildelingskontoret. De forstår at de må være koblet på, men mener at de kunne vært koblet på etter at de har vurdert ungdommen.

Det er klart det tverrfaglige samarbeidet hadde vært enklere uten et tildelingskontor. Det kan vi være enig i. Sånn det er greit at dem kan kobles på etter hvert og for å få vedtak, men klart det tverrfaglig samarbeidet hvor vi kan ta kontakt direkte med en gang og starte samarbeidet. Og tildelingskontoret, hvert fall her hos oss er jo også opptatt av diagnoser. Veldig opptatt av å diagnostisere ungdommen, at dem skal inn i noe, innhente diagnoser og sånn. Og jeg er ikke så sikker på at alle ungdommer skal

ha en diagnose. For det kan hende at det ikke er psykisk helse diagnose dem har, men relasjonsforstyrrelser, oppvekstvilkår (Ungdomsteam B).

De opplever også at skolen kan synes det er problematisk med et samarbeid til de fordi de må igjennom tildelingskontoret. De har et ønske om at skolene bare kan ringe de, også starter de tiltak med en gang. De forteller også at noen ganger gjør de dette, der de ser at dette ikke kan vente for eksempel. Ungdomsteamet ser på dette som en hemmer i det tverrfaglige samarbeidet med skolen:

Men vi ønsker oss i hvert fall i forhold til skolen, så hvis dem da ringer for å ... Så må dem også via tildelingskontoret egentlig dem også. Og det er klart det at da står vi på en andre siden litt lenger bort da. og da blir jo ikke det samarbeidet mellom skole og oss så godt, fordi dem også må gå gjennom tildelingskontoret sammen med brukeren. Men vi prøver jo å kobles rett på da (Ungdomsteam B).

Strukturen rundt hvordan man går fram for å hjelpe ungdom som kommunale instanser beskriver, beskriver også elevtjenestene. Kommunen beskriver det som vanskelig for ungdom å ta kontakt med de fordi de må ha en henvisning eller vedtak. En av elevtjenestene forteller om at de har elever som kan være veldig dårlige som venter på hjelp:

Vi har elever som faktisk er veldig dårlige, og som er i vente av noe, altså et hjelpeapparat. Ehh, og i mellomtiden så skal dem ivaretas da. og der kommer også vi inn (Elevtjeneste skole Øst).

Videre utdyper informanten:

For en ting er liksom at helsesøster følger opp, men så blir vi den som helsesøster tar kontakt med igjen fordi at vi liksom da kan holde det her litt varmt fram til vi vet hva som skjer. Eller hjelpa er å få da (Elevtjeneste skole Øst).

En fellesnevner for begge elevtjenestene når det kommer til strukturen rundt å få i gang hjelp til elevene, er at de føler de ikke får fulgt opp bra nok på grunn av manglende ressurser, få voksne på mange elever. Begge elevtjenestene føler på det at man i vente på hjelp ikke får fulgt opp like bra som man kanskje ønsket. De forteller også at det har med forskjellige grader av alvorlighet i de ulike casene, og at de som kanskje har mindre utfordringer får ikke

dette, fordi alt av ressurser blir satt i en annen case. Begge elevtjenestene beskriver at det burde vært flere ansatte i elevtjenestene.

Et annet tema som blir tatt opp er forståelsen skolen (og ikke nødvendigvis elevtjenesten) har av psykisk helse og ungdom som ruser seg. Et av ungdomsteamene mener noen skoler har for lite kunnskap om dette, og setter gjerne elever i ”bås”. Ungdomsteamet gir uttrykk for at skolen ikke har tilstrekkelig kompetanse på feltet, da de ikke ”ser ungdommen” som sliter, og da fanges de heller ikke tidlig opp. De beskriver også at lærere ser kanskje bare en bråkete elev, men vet ikke bakgrunnen bak det.

(..)også en annen ting, som samarbeid ville skapt av. Det er kanskje litt mer forståelse for psykisk helse og rus. At lærerne og sånn, for mange av dem som ruser seg har en veldig urolighet i seg. Så det er en grunn til at dem gjør som dem gjør. Det er en grunn til at dem ruser seg også. Litt sånn forståelse for at man ikke kan sitte så rolig hele tiden eller psykisk helse; at dem kanskje ikke sier så mye eller kommer, blåser ut ting eller ja. Så fått en sånn forståelse, at de kunne taklet dem litt bedre dem ungdommene da (Ungdomsteam B).

Oppsummering

I dette avsnittet om faktorer som påvirker samarbeidet på organisatorisk nivå viser funnene til at alle parter må se nytten av samarbeidet, og jobbe mot samme mål. Betydningen av kunnskap om ikke bare egne tjenester, men også hvilke tjenester andre instanser kan tilby. Det vises også til betydningen LOS-prosjektet hadde, og hvordan overgangene har blitt mer sårbare uten prosjektet. Til slutt tas strukturen i samarbeidet opp, hvor flere informanter beskriver at tjenestene er for byråkratisert, og at man må gjennom tildelingskontor for å kunne hjelpe ungdommen.

5.3 Faktorer for samarbeid på relasjonelt nivå

I dette avsnittet vil jeg presentere hvilke funn som er knyttet opp mot relasjonelle faktorer som tar for seg mellommenneskelige forhold. Dette er faktorer som tillitt og kommunikasjon. Under tema relasjon var informantene samstemte om at relasjon og tillitt er noe som de alle setter høyt i et samarbeid. En av informantene fortalte at de valgte noen instanser å

samarbeide med framfor andre på grunn av relasjonen de hadde. De ga uttrykk for at mangel på relasjon kunne være en barriere for samarbeidet.

5.3.1 Tillitt til hverandre

”Den åpenheten og tillitten vi har, den er veldig viktig for oss” (Ungdomsteam A).

Dette utsagnet kommer fra en informant fra kommunale tjenester i snakk om dette med informasjon, og det å gi videre informasjon til andre instanser. De forklarer viktigheten av å være åpne og direkte med hverandre. Skape relasjoner.

Videre sier informanten:

Vi har jo skolen som arena. Vi ligger i skolestrukturen. Så det å komme sosialfaglig inn på skolen, det har ikke vært nødvendigvis sånn veldig enkelt. Så vi har jo jobbet med relasjoner. (Ungdomsteam A).

Det andre teamet opplever at de ikke blir kontaktet fordi de har følelsen av at skolene skal ordne opp mye selv, noe som de synes er synd fordi de sitter på mye kompetanse som ikke blir brukt:

Når vi har de ungRUS forumene så tar vi en sånn liten sånn kort runde først. Hvor vi snakker litt sånn status da. Og da blir jeg like overraska hver gang hvor mye rus det er på videregående skoler som ikke vi vet om. Og her sitter jo ekspertene sånn sett da, hvis vi kan kalle oss det, på rus. Også blir vi ikke kontaktet. og det, for dem skal klare det mest mulig selv, selv om skole Øst som sagt, det er litt unntak, men jeg tror dem sitter med mye mer rus enn det dem egentlig trenger. Dem bør være flinkere til å kontakte oss (Ungdomsteam B).

Med dette utsagnet fra ungdomsteamet gir det uttrykk for opplevelsen av å ha manglende tillitt. Den ene skolen opplever det som vanskelig å ta kontakt med instanser de ikke har en god relasjon til. Det nye med denne skolen er at det sitter nå en fra kommunale tjenester for å hjelpe til på dette området med ungdom, og deres psykiske helse og rusproblematikk:

Vi merker jo det at det er mye lettere å bruke de som vi kjenner, dem vi har relasjon til. Da er det mye lettere å ta kontakt der sånn. Jeg har ikke brukt dem enda dem fra Ungdomsteam B enda. (Elevtjeneste skole Vest).

Videre utdyper den sammen informanten:

(...) Men hadde dem kommet innom på et møte hos oss og prata med oss litt, og presentert seg og sånn, så hadde det vært mye mindre terskel da. For å ta den kontakten (Elevtjeneste skole Vest).

Videre forteller samme informant at de bruker PPT en del, og begrunner det med at det er de de kjenner best. Informanten beskriver at de er på "hils" i gangene med PPT, og at det føles mye lettere å ta en telefon til de for å drøfte saker. Videre sier informantene:

Så det å kanskje hatt et fora der vi møttes en gang i blant da, bør ikke være ofte for vi har mer enn nok å gjøre, men det har dem og. Men at vi hvert fall hadde et ansikt, og noen å..., det tenker jeg hadde vært en ide. Om ikke alle satt her til en hver tid, at vi visste hvem folk var (Elevtjeneste skole Vest).

Dette bekrefter også ungdomsteamet, og skulle ønske de kunne være mer på skolene:

Altså at vi møtte opp hele gjengen og ja, det hadde vært bra. Så hadde vi blitt kjent og, for det er litt sånn utfordrende for det er jo stadig folk som blir får ny jobb(...) Vet jo om flere som ikke vi har møtt, som ikke kjente til oss. Og flere andre også som ikke vet hva vi jobber med for eksempel. Og det.... Så der trenger vi å få gjort noe. vi må få ut informasjon, vi må møte dem samarbeidspartnerne mer, hvert fall i skoler og sånn (Ungdomsteam B).

De andre informantene ved den andre elevtjenesten forteller at de har relativt god kontakt med alle som jobber med ungdom i kommunen, og at de føler de kan kontakte hvem som helst. Videre under tema hvem de samarbeider med, og hvordan de syns samarbeidet er forteller informantene:

Vi kan jo egentlig samarbeide med alle vi. Og ofte så er det sånn at hvis man ringer å introduserer seg og sier man kommer fra "Skole Øst" så har man allerede en fot innenfor døra. Det er fordi vi har jobbet med synlig voksen prosjekt, begynte jo i 1995 eller 1996, (...) Og siden den gang så har man opparbeidet seg et rykte (Elevtjeneste skole Øst).

Dette støttes fra den andre informanten i dette intervjuet med dette utsagnet:

Vi må ikke ha med oss et vedtak som tar fem uker å få tak i fordi at en elev trenger en samtale nå, hvis du skjønner hva jeg mener. Og det har jo, altså det er et rykte som det har blitt jobbet hardt for over lenger tid, og for vi, vi har problemer. Vi kaller en spade for en spade. Vi har rusproblemer, masse rusproblemer her, hærverk og vold og det som er, eneste vi begynner også slippe opp litt for nå er mobbing. Det begynner å bli mye lavere tall på (Elevtjeneste skole Øst).

Disse utsagnene bekreftes av kommunale tjenesteytere, hvor blant annet en informant forteller:

Jeg syns... Det har vært store forskjeller. Skole Øst har jo en annen, har jo mer synlig voksne, eller hadde. Nå syns jeg på en måte at skole Vest har blitt liksom mye bedre på det, og tar kanskje på en måte problematikken på en litt annen måte (Ungdomsteam A).

Videre utdyper informanten:

Jeg syns skole Vest har gjort en veldig fin jobb. I forhold til utviklingen da. For det, du må, være synlig voksen, du må også ha inn personal som ikke er, ja, er lektor i matte liksom(Ungdomsteam A).

Det andre teamet i kommunen beskriver det slik:

Vi er jo litt avhengig av at sånn som skolene da, kontakter oss. Det er vi avhengig av. Vi er jo det, elevtjenesten, og at dem ønsker samarbeid. Jeg sitter også i noe som heter ung rus forum. Der diskuterer vi stadig det derre samarbeidet. Vi opplever at sånn som skole Øst er flinke til å koble på, inviterer oss ned, ordner samtalerom, så vi kan snakke med eleven på skolen. Mens skole Vest skal ordne det litt selv. Så det er veldig forskjell (Ungdomsteam B)

5.3.2 Kommunikasjon mellom instansene

Det ene ungdomsteamet forteller at de samarbeider med de andre teamene som jobber med ungdom i kommunen, og at de er flinke til å koble hverandre på. De har god kjennskap til hverandre, og møtes ofte for å utveksle erfaringer og kunnskap.

De fortalte også viktigheten av at elevtjenesten kontakter de, og ikke minst at de har et ønske om samarbeid.

Ungdomsteamet uttrykte viktigheten av at elevtjenesten kontakter de, og ikke minst at de har et ønske om samarbeid. Ved at de ikke alltid er tilgjengelig som ønsket, er de avhengig av at elevtjenesten har kunnskap om de, og at de henviser ungdommen til de:

Ungdommen i seg selv kommer ikke sånn direkte, er ikke noe sånn drop in her, men vi har jo helsestasjon for ungdom. Og der har vi en representant som sitter to ettermiddager i uka . og jeg vet i hvert fall at skole Øst er flinke til å sende sine ungdommer ned til helsestasjonen, og snakke med xx som er vår representant der. så der har vi hatt en sånn vei inn fra skolene og hvert fall fra skole Øst. (...) for da tar hun noen samtaler også hvis det er behov så sender hu det videre inn til oss da (Ungdomsteam B).

Ved videre spørsmål om hvor ofte de har kontakt med elevtjenesten, så forteller kommunale tjenester at de skulle ønske det var mer kontakt:

Jeg skulle ønske det var mye mer kontakt for atte vi ser jo det at, spesielt på rus, at vi når dem ikke. Dem kommer ikke til oss, og vi vet ikke hvem dem er. Også kommer dem til oss 20 – 22 år også har dem et ganske omfattende problem. Så jeg syns skolene kan bli mye flinkere til å koble fort på (Ungdomsteam B).

I forhold til dette med ønske om mer kontakt og bedre kommunikasjon er kommunale tjenesteytere samstemte om dette. Ungdomsteam B forteller at de gjerne skulle vært med på foreldremøter for å vise hvem de er, hva de gjør og hvem de er der for:

Sånn. Så jeg skulle ønske vi, var koblet, men jeg har også sagt til både Skole Øst og Skole Vest at vi egentlig burde vært der på det første foreldremøte man har på videregående skole. (...) vi skulle bare vært der og brukt fem minutter på å presentere oss. For vi jobber jo ikke bare med ungdommer, vi jobber også med pårørende. Så at vi bare skulle vært der og sagt at vi finnes, ta kontakt hvis det er behov. Fordi det er en del foreldre som også sliter unødvendig her. Så kan vi være en samtalepartner der. så jeg syns, og det er har jeg sagt flere ganger at vi burde vært der, men vi blir ikke dratt inn (Ungdomsteam B).

En annen informant beskriver det slik:

Dem har en hektisk hverdag på skolen og, dem har masse å gjøre der. samme som oss. Og det er klart, det er fort gjort å glemme da. at vi finnes. Også, ja. Jeg syns jo dem dem vet jo stort sett om oss men dem glemmer oss, eller dem kobler oss i på. Skal ordne det selv. Skal være flinke. Men tenke på at vi har spesialistkompetanse på psykisk helse og rus altså. Så vi ønsker oss mye mer samarbeid. (Ungdomsteam B).

Oppsummering

I dette avsnittet om faktorer som påvirker samarbeidet på relasjonelt nivå viser funnene til betydningen av tillitt til hverandre. Det ene ungdomsteamet gir uttrykk for at de ikke blir kontaktet fordi skolen skal ordne litt opp selv. En av elevtjenestene forteller om at terskelen for å kontakte noen de har bedre relasjon med er høyere. Elevtjenestene er ulike i hvordan de samarbeider med forskjellige instanser, og terskelen for å ta kontakt varierer også fra skole til skole. Det relasjonelle er av betydning, og det viser til at ”ansikt til ansikt” betyr noe for samarbeidet. Som beskrevet under kommunikasjon i teoridelen er det viktig å få fram at kommunikasjon også hører hjemme på både organisatorisk nivå og systemisk nivå.

5.4 Oppsummering av funn

Under vil jeg oppsummerer funnene fra intervjuene.

Funn fra *systemiske faktorer* viser til betydningen av å innhente samtykke fra ungdommen for å kunne gi helhetlig oppfølging og yte gode tjenester til ungdommen.

Fraværsgrensa tas opp og problematiseres. Problemet informantene beskriver om at ungdom bare slutter på skolen, fører til at de som jobber med ungdom ”mister” de. Funnene viser til hvordan elevene kunne få individuelle tilpasninger før, som ikke er aktuelt nå, og at disse tilpasningene hadde mye å si for samarbeidet om tjenestene til ungdommene.

Funn fra de *organisatoriske faktorene* viser at alle som er involvert i samarbeidet om og med ungdom må se nytten av samarbeidet og jobbe mot et felles mål. Funnene viser at det er manglende kunnskap om hverandre. Det vises til at det er viktig at ansvar synliggjøres og

avklares mellom instansene. Funnene viser videre at elevtjenestene syns det kan være vanskelig å få tak på ungdomsteamet, noe som ungdomsteamet også bekreftet selv. Det vises også til at skolen/lærere ikke alltid har tilstrekkelige kompetanse på feltet, og at de ikke ”ser” ungdommen som sliter, noe som resulterer i at elevene ikke fanges tidlig opp. Det kan også se ut som at man jobber ut fra forskjellige mål, og at ikke alle involverte ser nytten av å samarbeide.

På en annen side viser også funnene til at tverrfaglig samarbeid er en viktig faktor for å samordne tjenestene knyttet til psykisk helse og rus blant ungdom, og at funnene viser til at det kreves handling og innsats fra alle sammen. Ungdomsteam B gir uttrykk for at de blir for lite brukt, og at de skulle ønske de kunne være lokalisert på skolen så terskelen ikke ble så høy for skolen å kontakte de.

Et av ungdomsteamene forteller om et forum hvor de møter andre kommunale tjenesteytere og politiet som jobber med ungdom ca. en gang i måneden. På møtene tar man opp aktuelle problemstillinger om ungdom i kommunen, samt eventuelle tiltak til dette. Det er kun en videregående skole (Øst) som er representert, og det vises til at de andre videregående skolene er savnet. Dette er et forum hvor man blir kjent med hverandre, noe som funnene viser til at den ene elevtjenesten (Vest) savner. Funn viser også at dette samarbeidsforumet er en god måte å skape relasjon til hverandre på, og terskelen blir lavere for å ta kontakt. LOS –prosjektet blir også nevnt av de fleste informantene. Det beskrives hvilken gevinst det hadde for ungdommen da prosjektet pågikk. LOS-prosjektet skulle ikke satses på videre, til tross for den gode effekten det hadde. Funn viser at dette prosjektet hadde mye å si for forebyggingen i arbeidet med ungdom. De satt på gode relasjoner til både ungdommen og de som jobbet med ungdom. Uten LOS-prosjektet viser funn at overgangene fra ungdomsskole til videregående har blitt mer sårbare.

Funn viser at strukturen i samarbeidet om ungdom er for byråkratisert, og at det må fattes vedtak for at ungdommen skal få den hjelpen de har behov for. Funnene viser at veien til hjelp ikke alltid er lett, med mindre det er akutte tilfeller. Elevtjenester gir uttrykk for at de prøver å gjøre så godt de kan, og finne løsninger i mellomtiden til vedtaket blir fattet. Tid er også et tema i funnene, og det vises til at det brukes mye tidsressurser på koordinering og planlegging. Funn viser blant annet at det ene ungdomsteamet får vedtak hvor de kun skal være en bistand opp mot andre instanser, og at de blir uoffisielle koordinatører for samarbeidet.

Viktigheten av tillitt og relasjon til hverandre kan sees som et bakteppe for hele kapittel (5.0). Funn fra de *relasjonelle faktorene* viser til at noen av informantene gir uttrykk for opplevelsen av å ha manglende tillitt. Et eksempel er at ungdomsteamet forteller at de opplever manglende tillitt ovenfor skolene. De beskriver at de sitter på mye kompetanse, men at de føler det ikke blir brukt. De venter på å bli kontaktet, men blir ikke kontaktet før det har gått for lang tid. De sitter med en følelse av at skolene skal ordne opp litt selv. I det neste kapittelet vil jeg drøfte disse funnene opp mot teorien.

Faktorer	Hemmer	Fremmer
Systemiske	Fraværsgrensa	Samtykke
Organisatoriske	- Manglende kunnskap - Forskjellige mål - Sårbare overganger	- Samlokalisering - Struktur – faste møter - LOS – prosjekt
Relasjonelle	Manglende tillitt	Tillitt

Tabell 4. Funn oppsummert i lys av Rodriguez et al., (2005) sine tre faktorer på hva som hemmer og fremmer samarbeidet.

6.0 Drøfting av funn

I dette kapittelet vil jeg drøfte og ta utgangspunkt i de viktigste elementene fra presentasjon av funn. Jeg vil drøfte de sentrale funnene opp mot tidligere forskning og teori. I denne delen har jeg valgt å drøfte systemiske, organisatoriske og relasjonelle faktorer *sammen*.

Informantene snakket mye om disse faktorene fram og tilbake, og det var mange av temaene som gikk i hverandre. Rodriguez et al., (2005) beskriver at disse faktorene er viktig for at samarbeidet skal lykkes, og at man ikke skal behandle faktorene separat, men at de sees sammen.

I drøftingen vil jeg ta for meg at nasjonale føringer slår beina under det forebyggende arbeidet, hvor blant annet samtykke og fraværgrensa drøftes. Videre vil jeg ta for meg byråkratisk styreform som ikke passer inn, og under det LOS – prosjektet. Til slutt vil jeg ta for meg betydningen av ”face – to – face” samarbeid, hvor det å ikke bruke hverandres kompetanse og kunnskap også kommer fram, og til slutt tillitt.

6.1 Nasjonale føringer slår beina under det forebyggende arbeidet

6.1.1 Tverrfaglig samarbeid som bygger på samtykke

Det vil være naturlig å starte med samtykke når det skal samarbeidets om tjenester knyttet til rus og psykisk helse blant ungdom.

Lovverket åpner opp for samarbeid mellom etater og instanser i ganske stor grad. Likevel er det også samarbeidsrelasjoner som lovverket ikke gir adgang til. Taushetsplikten er til for å verne om den personlige integriteten, og skal skape tillitsforhold mellom bruker og behandler. Likevel trenger ikke taushetsplikten å være til hinder for felles tverrfaglig samarbeid og innsats til ungdom. Et av de viktigste unntakene fra taushetspliktbestemmelsen kommer gjennom samtykke fra den det gjelder. Tverrfaglig samarbeid som bygger på samtykke, vil bidra til at ungdom føler seg mer delaktig i saken. Dersom samarbeidet skal fungere, må det være felles tillitt mellom elevtjenesten og kommunale tjenesteytere (Glavin & Erdal, 2018, s.56).

Slik funnene viser ga mange uttrykk for at de følte seg bundet av lovverket, og at de ikke alltid fikk den informasjonen de ønsket for å kunne gjøre en god jobb. Noen informanter påpekte at hvis det var noe som skapte utfordringer i samarbeidet så var lovverket et av dem, og at de forskjellige instansene som arbeidet med ungdom gikk fram på forskjellige måter for

å opprette dette samarbeidet. Taushetsbestemmelsen gir uttrykk for at dersom det foreligger et samtykke fra den det skal samarbeides om, og hvem som skal få tilgang, så åpner taushetsplikten i ganske stor grad opp for utveksling av opplysninger i bestemte saker (Glavin & Erdal, 2018 s.57). Dersom det er mulig bør den det innhentes samtykke fra gjøres kjent med de konsekvenser som hører til et samtykke. Den som innhenter samtykke har et ansvar for å oppgi hvilke opplysninger som er aktuelle å gi videre, hvem som skal få opplysninger og hva samtykke brukes til (Ibid, s.50). Dette vil i så fall være et informert samtykke, som det virker som om alle informantene opererer med, med mindre det oppstår noe akutt. Det er også viktig at den som innhenter samtykke gjør en etisk vurdering på hva som skal deles videre, og at det framkommer at samtykke kan trekkes helt eller delvis tilbake når som helst. Slik funnene viser klarer man å gjøre en bedre og dyptgående jobb når det foreligger samtykke fra ungdommen det samarbeidets om. Ved å kunne dele opplysninger med hverandre gjorde at informantene følte de fikk en bedre oversikt over situasjonen. Glavin & Erdal (2018) beskriver at erfaringer viser at blant annet skolehelsetjenesten og skolen opplever at de ikke alltid får nødvendig informasjon og tilbakemeldinger i saker som er meldt til barnevernet. Dette viser også funnene til, at elevtjenesten heller de som melder, og får ikke informasjon tilbake. Noe som igjen er med på å svekke tillitten de har til barnevernet, og ikke minst oppfølgingen av ungdom som skal gjøres i ettertid. For å yte helhetlige og koordinerte tjenester er det ofte påkrevet at profesjonsutøvere utveksler informasjon. Dette krever at hver enkelt har kunnskap om de rettslige rammene rundt utvekslingen om informasjon, samt mulighetene og begrensningene i kommunikasjonen. Det er av stor betydning at det er utviklet gode rutiner og systemer på arbeidsplassen (Ohnstad 2011 i Bjørkquist & Fineide, 2019, s.12).

Instansene har en plikt til å samarbeide, men med mange forskjellig lovverk å forholde seg til kan det føre til at det blir store forskjeller i samarbeidet, og at det kan være hemmende for samarbeidet. Flere av informantene skulle ønske lovverket var lagt opp på en annen måte, og at det kanskje burde vært mer detaljert. Samarbeidet lagt opp til at instansene selv må finne ut av hvordan de gjør dette. De er derfor avhengig av struktur og god ledelse.

Selv om det er fastsatte regler om taushetsplikt i lovgivningen for å beskytte brukeren mot at fortrolige opplysninger om deres private forhold ikke skal flyte fritt og ukontrollert, betyr ikke kravene at ikke at man ikke skal kunne etablere et samarbeid. Man må derfor alltid sørge for at det foreligger samtykke før man utveksler opplysninger. Lauvås & Lauvås (2004, s.43). Ut i fra funn er det viktig med god kjennskap til hverandres lovverk. Rodriguez et al., (2005) påstår at lovverket påvirker hvordan man samarbeider, og at det kan i noen tilfeller være en

hemmer. Likevel viser funn til at samarbeidet rundt ungdom lettes dersom man prioriterer samtykke, slik at man kan utveksle informasjon med andre profesjoner og tjenester på tvers for å kunne gi en helhetlig tjeneste til ungdom. Dermed kan man heller se på lovverket og innhenting av samtykke som en fremmer i samarbeidet. Det er avgjørende at det er gode rutiner og system for dette, slik at samarbeidet kan være forebyggende, at det settes i gang tiltak før det ”brenner”, og at man kan gi en forsvarlig oppfølging i ettertid. Relasjon vil også være en viktig faktor i samarbeidet rundt samtykke.

6.1.2 Fraværsgrensa gir manglende individuell tilpasning

1. august 2016 innførte regjeringen en nasjonal grense på 10 prosent for udokumentert fravær i videregående skole. Det vises til at en god skole krever at det legges til rette for elever med ulike ressurser og innsats. Målet er at alle elever skal tilegne seg grunnleggende ferdigheter og samtidig forberede seg som fullverdige samfunnsborgere med plikter og rettigheter (Andresen, Bjørnset, Reegård og Rogstad, 2017). Fraværsgrensen synliggjør en politisk ambisjon om styring for skolen som har direkte konsekvenser for arbeidet i fylkeskommunene (ibid).

Hensikten med fraværsgrensen var å redusere frafall og øke elevens tilstedeværelse i skolen. Delrapport 2 ”Fraværsgrensen i dødvinkel” av Bjørnset, Drange, Gjefsen, Kindt og Rogstad (2018) beskriver at det ikke er noen tvil om at målet om økt tilstedeværelse er nådd, samtidig virker det som om fraværsgrensa ut ifra rapporten per i dag, ikke har virket på målet om redusert frafall.

Fraværsgrensa problematiseres av informantene, funnene viser til hvilken betydningen den hadde for deres gruppe elever, og hvilke konsekvenser den har skapt.

Erfaringer fra ungdomsteam B viser at nye fraværsglene er ikke bra for deres gruppe. De beskriver at deres gruppe ikke starter på skolen en gang, og / eller i verste fall slutter helt. Den romsligheten som var før den nye fraværsgrensa var bra for deres brukere. Løsninger som individuelle planer gjorde at elevene fullførte skolen. Man kunne lettere ”holde” igjen ungdommen dersom de følte de hadde en grunn for å være på skolen. Det blir beskrevet som redningen for disse elevene. Dette er det helt slutt på nå. Det understrekes også viktigheten av å ha kjennskap til disse ungdommene, og at de ofte har bedre grunner til å være fraværende enn at de bare ”skulker”.

Elevtjenesten sitter med samme erfaring som ungdomsteamet. Før den nye regelen kom, kunne de fange opp elever som slet ved å for eksempel se at fraværet økte. Nå er det vanskelig å følge opp disse elevene, da de ikke møter opp i det hele tatt eller slutter helt.

Ungdomsteam A bekreftet også dette, og beskrev at økt fravær hos en elev kunne være en grunn til at skolen tok kontakt med de, slik at de kunne følge opp eleven tettere, eller starte et nytt samarbeid rundt eleven. Dersom elevene slutter helt, beskriver de det som en utfordring å følge opp disse ungdommene, da skolen ofte var en vei inn i kommunale tjenester for de. Ungdomsteamene beskriver at de forsøker så langt det lar seg gjøre å holde igjen i disse ungdommene, men at de dessverre ”mister” mange.

Mye handler om å bare ”være” på skolen, at man har noe trygt i hverdagen. Erfaringer fra elevtjenesten viser til viktigheten av at elevene bare møter opp på skolen og føler tilhørighet. Skolen er et sted hvor det er rammer og regler man må forholde seg til, noe som kanskje ikke ungdommen opplever hjemme. Den nye fraværsgrensa kan gjøre at disse elevene ikke møter opp, fordi den gir ikke grunnlag for at de skal det. Dette understrekes i et intervju NRK har gjort med Kristin Schultz som er nestleder i elevorganisasjonen i Nordland, hvor hun mener at fraværsgrensa er en frafallsfelle. Hun beskriver at den presser elevene som sliter mest ut av skolen. Videre sier hun at målet til fraværsgrensa var å fjerne fraværet, men dersom elevene presses ut fungerer den mot sin hensikt (Johnsen, Gjøløw, Martinsen og Bergersen, 2019). I følge delrapport 2 ”Fraværsgrensen i dødsvinkel” av Bjørnset et al., (2018) opplever de som jobber på skolene, at dersom man setter inn nok og riktige tiltak for elevgruppen som sliter mest, så kan de uheldige konsekvensene av fraværsgrensen erstattes. Samtidig viser rapporten at skolene som følger opp elevene vil variere.

Funn fra dette prosjektet viser at elevtjenestene har lite ressurser både økonomisk og med mennesker som jobber med ungdom. Ressurser vil være en barriere for de som arbeider i elevtjenesten for å kunne følge opp elever som faller i fra. Bjørnset et al., (2018) påpeker også i delrapporten at det trengs mer skjønn og mindre absolutte regler for elevene som sliter, men beskriver videre at andre savner et mer tydelig regelverk å forholde seg til på dette området. Som beskrevet i innledningen er det et mål fra nasjonale føringer at alle skal lykkes i skolen, uten at det er helt klart for hvordan skolene skal klare dette. Det er ingen tvil om at tett oppfølging av elever som er utsatt er en avgjørende faktor for at de ikke faller ifra.

6.2 Byråkratisk styringsform passer ikke inn

Slik strukturen er i dag for å yte tjenester til ungdom, må det fattes vedtak via tildelingskontoret. Dette gjelder også hvis elevtjenesten ønsker nye tjenester på ungdommer som har fått tjenester før, eller om det skal opprettes nye. Det ønskes mer kontakt mellom ungdomsteamene og elevtjenestene, men tildelingskontoret kommer i mellom for et

dynamisk samarbeid. For at ungdomsteamet skal kunne hjelpe, må det fattes et vedtak. Dette vedtaket kan det ta opptil flere uker å få. Tverrfaglig samarbeid handler om å sikre kvalitet i arbeidet, ved blant annet å bruke sin faglige kompetanse (Lauvås & Lauvås, 2004, s.53).

Ungdomsteam B beskriver at de ofte går utenom vedtaket, og får det heller i ettertid. Dette er for å sikre helhetlige tjenester til ungdommen. Ved å gjøre det på den måten slipper ungdommen å måtte vente på vedtak, og hjelpen kan gis raskere. Zwarenstein & Reeves (2006) viser til at tverrfaglig samarbeid er et dynamisk forhold mellom to eller flere personer som jobber med å løse problemer eller levere tjenester. Ved at en tjeneste er byråkratisert blir det vanskelig for dynamikken i samarbeidet, fordi man må vente på tjenester. Det handler om å ha kontinuerlig prosesser mot å nå et felles mål. Nå ser man at både ungdomsteamet og elevtjenestene arbeider om å finne midlertidig løsninger for ungdommene, i påvente av et vedtak fra tildelingskontoret. Ungdomsteamet er preget av en byråkratisk styreform. Dette handler ikke bare om relasjoner, men er et kjent trekk for styring av tjenester til innbyggerne generelt.

I en avhandling av Nygård (2018) hvor studien handler om samarbeid mellom barnevern og rustjeneste i kommuner, kommer det fram at både barnevernet og rustjenestene opplevde tildelingskontoret som et hinder for ungdommene for å få tidligere hjelp. Avhandlingen viser også til at tildelingskontoret var veldig byråkratisk, og opplevde at de vegret seg for å gå inn i saker (Nygård, 2018, s.52). Kommuner bør ha en felles opplærings – og vedlikeholdsplan hvor målet er å ivareta og videreutvikle det tverrfaglige samarbeidet. Samarbeidet er veldig avhengig av den enkeltes holdninger og kunnskap. Dette må holdes vedlike, og utvikles om man skal se forbedring og nytte av samarbeidet (Glavin&Erdal, 2018, s.39). Funn viser at det ønskes å sikre likeverdighet for ungdommene, og at den som trenger tjeneste skal få det. Det vises også til at byråkrati kan være bra i mange sammenhenger, men funn viser til at det ikke fungerer optimalt i samarbeidet om tjenester til ungdom.

Ungdomsteamet jobber som beskrevet tidligere for et ”åpen dør” prinsipp. De mener også at terskelen ville vært lavere for skolen, og det ville vært lettere for de å henvise ungdom til de uten henvisning og vedtak. De mener at vedtaket kan komme etter at de med fagkunnskap har vurdert ungdommen. Erfaringer viser at skolen synes det er problematisk å få til et samarbeid fordi de må gjennom tildelingskontoret. I påvente av vedtak forsøker elevtjenestene så godt det lar seg gjøre å ivareta ungdommen, men gir uttrykk for at de ønsker at de med kompetanse skal fortsette mulig inn for å hjelpe eleven. Det blir gjort prioriteringer hos elevtjenestene, og grunnet manglende ressurser får de ikke gjort en god nok jobb, slik de

ønsker å gjøre. De alvorligste sakene blir prioritert først, og de mindre alvorlige, men vel så viktige, blir dessverre prioritert ned.

6.2.1 Det vellykkede prosjektet som ble lagt ned

LOS – prosjektet hadde en enorm effekt for samarbeidet og ungdommen. LOS var et prosjekt som var finansiert av tilskuddsmidler fra barne, ungdoms- og familiedirektoratet. Ordningen til LOS var å fremme og medvirke til gjennomføring i blant annet videregående opplæring. Prosjektet var organisert under ungdomsteam A.

De som jobbet i prosjektet skulle gi ungdom individuell og tett oppfølging for å nå målet om å føle tilknytning til skolen. De skulle også koordinere samarbeidet og innsatsen til forskjellige instanser, samt at de passet på at ungdommen fikk utnyttet sine rettigheter og mulighet. Prosjektet skulle blant annet også løse ungdom inn i videregående skole. De jobbet i overganger og mellomrommet til allerede etablerte tjenester for å sikre tjenestene ungdommen hadde krav på (Andersen og Løvvold 2018, s.3). Ved prosjektslutt fant ikke kommunen økonomisk mulighet til å føre tiltaket videre, til tross for de gode tilbakemeldinger. Löfström (2009) viser til i sin studie at erfaringer viser at det er vanskelig å implementere samarbeidsprosjekter inn i vanlig ordinær drift. Han beskriver videre at prosjekter har en tendens til å bli kontraproduktive. I dette prosjektet kan man se at overganger fra ungdomsskole til videregående har blitt dårligere enn det det var før prosjektet startet.

Samordning er en pågående prosess som alltid må bygges på og vedlikeholdes (Bjørkquist & Fineide, 2019, s.9). Funn viser at informantene så på LOS som en trygg samarbeidspartner, og de fikk et personlig forhold til de som gjorde det lettere i samarbeidet. Det å være lett tilgjengelig for ungdom og instanser var et av målene LOS hadde i prosjektet.

Verdigrunnlaget i prosjektet og samarbeidet ble derfor synlig og ikke minst felles for instansene, noe som førte til et felles mål som var likt for alle. Etersom LOS og ungdomsteamene har mye av de samme faglige fundamentene skapte dette et faglig fellesskap og forankring i samarbeidet. Hovedfokuset til LOS var 10.klassinger som skulle over til videregående skole, og de elevene i videregående skole med høyt fravær. LOS samarbeidet med begge skolene som er med i dette prosjektet.

Som en del av prosjektet trengte man ikke henvisning fra tildelingskontor for at ungdommen skulle få hjelp. De opererte med målet om å kun være en ”samtale unna”. Det gjorde det

lettere for elevtjenesten å hjelpe ungdom, da de ikke trengte å vente på et vedtak som skulle fattes.

I rapporten til LOS-prosjektet skriver de avslutningsvis om hvilke konsekvenser det kunne føre til at ikke LOS-arbeidet ble videreført. Det ble beskrevet blant annet at prosjektet har synliggjort fleksibilitet, mulighet for individuelle tilpasninger og at det å jobbe i overganger er viktige elementer for at ungdommene i denne målgruppen skal føle at tiltaket er nyttig. Tilbakemeldinger de har fått fra samarbeidspartnere viser at de etablerte tjenestene for ungdommer i kommunen ikke fyller disse kriteriene i like stor grad som LOS gjorde. Prosjektet konkluderer med at det er uheldig at kommunen ikke finner økonomisk mulighet til å videreføre dette tiltaket (Andersen og Løvvold 2018, s.15). Dette støttes av kommunale tjenesteytere og elevtjenesten.

Situasjonen i dag er mye mer sårbar for ungdommen enn det den var. I rapporten vises det også til at LOS hadde over 30 saker som handlet om ”fare for drop-out”/ eller høyt fravær. Som beskrevet i avsnittet om fraværgrensa er dette noe som bekymrer instansene. Losene hadde mulighet til å følge opp disse elevene tett. Sånn som det er per i dag beskriver elevtjenesten at de ikke har kapasitet og ressurser til å følge de opp slik de burde og ønsker. Som beskrevet fant ikke kommunen det økonomisk mulig å satse på dette prosjektet, men hva er kostnadene for 30 elever som dropper ut av skolen? Det å jobbe forebyggende med ungdom vil være samfunnsbesparende uttalte en informant.

Löfström (2009) skriver at man ofte kan konkludere med prosjekters implementering som fiaskoer, ettersom de ikke satses på etter prosjektslutt. Det blir beskrevet om prosjekter som lever sitt eget liv, og dersom de ikke blir koblet på eksisterende tjenester og tas inn i ordinær drift at de blir svært sårbare når de avsluttes.

Han skriver videre at samarbeidsprosjekter brukes først og fremst til å definere innsats, koordinere ressurser som tid, kompetanse og finansiering. Disse møtene som skapes vil også være med på økt forståelse for de andre profesjonene, og man lytter til deres bekymringer og interesser. Ettersom disse prosjektene er begrenset til tid og ressurser, har de en tendens til å lukke seg. Det er en utfordring å kombinere forskjellige normer, verdier, forskrifter, finansieringskilder og administrative systemer for å få til slike prosjekt. Spørsmålet blir videre om hvordan man kan øke samarbeidet med lokale myndigheter, ettersom slike prosjekter som dette har vist seg å være vellykket, men ikke satses på videre. (Löfström, 2009).

Slik overgangene er per i dag, viser funn til et stort forbedringspotensialet. LOS var et prosjekt som jobbet dynamisk. For at et samarbeidssystem skal overleve og være bærende må

det forankres i kommunens planer. Om det blir forankret har man en felles plan og et mål som inngår alle involverte instanser (Glavin & Erdal, 2018).

6.3 Betydningen av ”face – to – face” samarbeid

Funn viser til at samarbeidet mellom instansene handler først og fremst at man må snakke sammen. Kommunikasjon mellom instansene er avgjørende for at kunne yte helhetlige tjenester til ungdommene. Andre betydningsfulle faktorer som kommer fram er det å se hverandre, og det å møte hverandre. Ha et dynamisk samarbeid hele veien. For at dette skal gå må det være et ønske om samarbeid, instansene må kunne se nytten av samarbeidet og ikke minst ha vilje og motivasjon.

Samlokalisering kan forsterke samarbeidet på tvers av organisasjoner og instanser (Axelsson & Axelsson, 2009, s.17). Samlokalisering skaper passende betingelser for interorganisatorisk samarbeid. Dette betyr en fysisk nærhet som kan skape positive reaksjoner for ungdommen, og de forskjellige instansene. Det kan også fungere som en felles inngang eller mottak for ungdommen til de forskjellige instansene (Andersson et al., 2011). Ungdomsteam B har et ønske om å være nærmere ungdommen for å kunne være mer tilgjengelig for de, men også for elevtjenesten. Under dette prosjektet har de kommet nærmere skole Vest. Det er betydningsfullt at det vises til handling og innsats fra begge sider, når man har mulighet til å skape et bedre samarbeid ved at man er lokalisert på samme sted. Ungdomsteamet gir uttrykk for at de blir lite brukt, og elevtjenesten forteller at de bruker kun de de har en relasjon til. Betydningen av ”å se hverandre”, så vil man bruke hverandre, fungerer ikke dersom man ikke viser handling og innsats til samarbeidet.

Tverrfaglig samarbeid er en metode man bruker når flere yrkesgrupper jobber sammen på tvers av profesjoner om å nå et felles mål (Swarenstein & Reeves, 2006).

I denne sammenheng har ungdomsteamet forsøkt å komme seg inn hos elevtjenestene da de jobber med et ”prosjekt” som er ungdommen med samme mål, samordning og forebygging av tjenester knyttet til rus og psykisk helse blant ungdom. Ved at man har samme mål vil man oppnå engasjement om å nå målet (Glavin & Erdal, 2018, s.25). For å ha et felles mål må man ha felles strategier for å nå målet. Det er viktig at man skaper en god strategi, og setter felles mål sammen for å få utbytte og se nytten av at de er samlokaliserte, og ikke minst se nytten av samarbeidet man kan få til.

Ved å ha et felles mål, setter man i gang prosesser. Elevtjenesten og ungdomsteamet er avhengig av godt tverrfaglig samarbeid for å oppnå målsetting om helhetlig tjenestetilbud til

ungdom. Ved at de er lokalisert på samme plass kan gjøre at de får kjennskap til hverandre arbeidsområder, kompetanse, ressurser, felles planleggingstid og deres integrerte planer. Det er viktig å fra fram at det tverrfaglige samarbeidet ikke alltid er et mål i seg selv, men heller en metoden for å nå de målene man jobber mot, som for eksempel tjenester knyttet til rus og psykisk helse til ungdom (Misvær, 2014, s.194). Det å kunne se nytte av samarbeidet og jobbe mot et felles mål går under de organisatoriske faktorene viser San Martin – Rodriguez et al., (2005) til som en fremmer og vil binde de som samarbeidet sammen. Dette beskriver også Glavin & Erdal (2018) som et av sine suksesskriterier for samarbeid. De beskriver at det vil forenkle samarbeidet om man har felles målsetting både for hvem det samarbeidets om, og for selve samarbeidet. Bevisstgjøring på hva man ønsker å oppnå er betydningsfullt for å oppnå resultater.

Ved å ha felles møter kan de forskjellige profesjonene som er involverte i samarbeidet rundt ungdom diskutere felles plan, planlegging, gjennomføring og mål for gjennomføringen av arbeidet av tjenester knyttet til rus og psykisk helse blant ungdom (Andersson et al., 2011, s.3). Funn viser et samarbeidsforum som møtes en gang i måneden. Erfaringer viser at dette er en god måte å skape relasjon til hverandre på, og terskelen blir lavere for å ta kontakt. Det blir også iverksatt tiltak, og de forskjellige instansene har en mulighet til å fortelle hva de jobber med og hva de kan bidra med. Det tverrfaglig møte er et drøftingsforum hvor det kan tas avgjørelser, hvor gruppen har felles målsetting, og hvor de ulike aktørene har forskjellige faglige ståsteder (Glavin & Erdal, 2018, s.79).

Det ville derfor vært av stor betydning at alle elevtjenestene var med på et slikt møte, for å kunne komme med sine planer og mål, og integrerer det med de andre som jobber med ungdom. Etersom elevtjenesten ved skole Vest beskriver at det kan være vanskelig å ta kontakt, ville det vært et perfekt sted og begynne med å delta i dette forumet. Funn viser til at elevtjeneste ved skole Øst som satt i dette forumet som eneste elevtjeneste har ikke problemer med å kontakte forskjellige instanser i kommunen, og beskriver at de føler de kan samarbeide med alle. De så også på dette forumet som en fordel ettersom det er de som jobber tettest med ungdommen på daglig basis. I slike møter er det viktig å ikke glemme brukerperspektivet, da fremfor viktigheten av å ”møtes”, derfor blir selve innsatsen på disse møtene av stor betydning (Martinsen et al., 2014, s.21).

Elevtjenesten ved skole Vest beskriver et ønske om et møte med samarbeidspartnere hvor man kunne møttes en gang i blant. Ved at informantene ønsker dette, kan det tyde på at de ikke kjenner til møte som allerede er etablert i kommunen som er til for kommunale instanser,

politi og elevtjenester. Ettersom det ikke var ledere av elevtjenesten med på intervjuet, er det vanskelig å si om elevtjenesten har fått vite om disse møtene eller ikke, da mye av denne type møtevirksomhet blir forankret ”lenger opp” i systemet. San Martin - Rodriguez et.al., (2005) legger vekt på hvor viktig det er med støtte fra ledelsen, og at fravær av dette kan være uheldig for samarbeidet. Ledere som legger til rette for sine ansatte og som motiverer til samarbeid vil være en viktig faktor for samarbeidet. Kulturen i en organisasjon er et dynamisk fenomen, det blir dannet av samspill med andre og skapt av lederatferd (Schein, 2006, s.1). En tydelig ledelse er viktig for at samarbeidet skal fungere, samt sette faste rammer rundt strukturen i arbeidet, og at man er god på å gi informasjon. Ansvar for utvikling ligger på alle ansatte i organisasjonen, men ansatte må inkluderes i planlegging og gjennomføring av arbeidet (Jacobsen & Thorsvik, 2015).

6.3.1 Å ikke bruke hverandres kompetanse og kunnskap

Som funnene viser skaper manglende kunnskap om hverandre, og manglende kunnskap om hva kommunale enheter kan tilby et hinder i samarbeidet. De profesjonelle som samarbeider vil alltid ha en lags forventning til et samarbeid som er avhengig av at man har kunnskap og forståelse av problemet om hvordan det kan løses (Willumsen og Ødegard, 2016) Ved en slik arbeidsform blir hjelpen mer helhetlig, og harmonerer menneskets og dets behov (Martinsen et al., 2014 s.19).

En utfordring når det gjelder å tilby samordnede tjenester til ungdom er at tjenestene ikke har tilstrekkelig med kjennskap til hverandres arbeidsområder, og / eller at de har misforstått eller har forventninger som ikke er realistiske til hva andre tjenester kan og skal bidra med (Bjørkquist & Fineide, 2019, s.9).

Profesjon blir beskrevet som en systemisk faktor, og er del på utsiden av organisasjonen (San Martin – Rodriguez et al., 2005). Funn viser til at elevtjenesten ved skole Vest syns at det kan være vanskelig å vite hvem de skal kontakte for hva. Tverrfaglig samarbeid krever blant annet høy grad av kunnskap innenfor de forskjellige faggruppene, og at man har kjennskap til de ulike fagområdene, og at man kjenner til de andre profesjonenes kompetanse og ikke minst deres handlingsmuligheter (Martinsen et al., 2018 s.30). Ved at elevtjenesten beskriver at det kan være vanskelig å kontakte kommunale instanser, og at det kan være utfordrende å vite hvem som kan hjelpe til med, viser til betydningen av kunnskap om ikke bare egne tjenester, men også hva andre kan tilby er av stor betydning. Det at de har lite kjennskap til hverandre vises også til å være individuelt i dette prosjektet. Elevtjenesten ved skole Øst følte de hadde god kjennskap til samarbeidspartnere, og var ikke usikre på hvem de skulle

kontakte for hva. Dette kan være fordi de sitter i et møte som gjør at de er godt kjent med alle samarbeidspartnere, og at man har utviklet kunnskap om deres profesjoner og hva de kan tilby til ungdommen.

I veilederen ”psykisk helsearbeid for barn og unge i kommunene av sosial- og helsedirektoratet” (2007), legges det vekt på at samarbeid er viktig, og at de forskjellige instansene vektlegger at ungdommen føler tjenestetilbudet er helhetlig og sammenhengende. Dette innebærer at det er et tverrfaglig samarbeid om tjenestene, på tvers av tjenestene og profesjonene.

Det kan se ut som at man jobber ut ifra forskjellige mål, og at man ikke ser nytten av å samarbeide. Tjenestetilbudet til alle som jobber med ungdom blir ikke helhetlig, og heller ikke på tvers av tjenester som ønsket.

Ungdomsteamene sitter med en opplevelse av at elevtjenesten har mangelfull kunnskap og informasjon om deres arbeidssted og tjenestetilbud til ungdom. Det har blitt jobbet med å tydeliggjøre hva de kan bidra med for ungdommen. Ungdomsteamet blir ikke brukt i saker de burde brukes, enten kommer de inn i saker for seint, eller så har det hendt at de oppdager saker selv via andre tjenesteytere. Dette er saker som de burde ha blitt kontaktet for, da de sitter på kompetansen på området. Dette gjør det vanskelig å navigere i systemet.

Ungdomsteamene ønsker å få ut mer informasjon om hva de kan bidra med, og hva deres kompetanse er. I tverrfaglig samarbeid er det forskjeller mellom fagpersoner som skaper dynamikk og driver det framover. Dette er også et av suksesskriteriene for samarbeid som Glavin & Erdal (2018) viser til. Ved å utvikle styrke vil teamet, være robuste og dekke et stort spekter av kompetanse. Om ungdomsteamet når ut til alle samarbeidspartnere, vil samarbeidet om ungdommen styrkes av et spekter med kompetanse, og ungdommen vil kunne bli oppdaget tidligere og tjenestene vil bli mer helhetlige. Schein (1996) hevder at organisasjoner ikke vil være effektive før de anerkjenner andre profesjoners organisasjonskultur. Det første steget er å starte med sin egen organisasjon, hvilke svakheter og styrker har man. Deretter setter man seg på samme måte inn i andres organisasjoner, dette vil gjøre at man får en forståelse av den man samarbeider med.

Kommunikasjonen er noe som gjentar seg i alle faktorene. Både på systemisk, organisatorisk og relasjonelle faktorer. På systemisk nivå var alle informantene opptatt av dette med å kunne ha et felles dokumentasjonssystem. De forteller at det vil lette samarbeidet mer om alle hadde et felles dokumentasjonsplattform. Jacobsen & Thorsvik (2015) skriver at elektroniske kanaler for kommunikasjon kan oppheve kommunikasjonens avhengighet av tid og rom. Ved

å ha et felles kommunikasjonssted vil kunne gjøre det lettere å nå ut til flere instanser, og man vil kunne gi kontinuerlig informasjon om hva man holder på det. Dette gjelder både for elevtjenesten og ungdomsteamene. Funnene viser betydningen av å kommunisere med hverandre, og hvordan samarbeidet svekkes om man ikke finner tid eller mulighet til å snakke sammen. Det er betydningsfullt at det tilrettelegges for at instansene kan treffes og snakke sammen. Når det gjelder felles et dokumentasjonssted for instansene, synliggjør funnene at behovet for å samarbeide om informasjon om ungdommen er avgjørende, og at det er viktig at samme informasjon er tilgjengelig for tjenesteytere som er med i å ta beslutninger rundt samme ungdom (Bjørkquist, 2019, s.181).

Funn viser at skolen/lærer, og ikke nødvendigvis elevtjenestene, har i noen tilfeller lite forståelse og kunnskap om psykisk helse og ungdom som ruser seg. De plasserer ofte elevene i ”bås”. Konsekvensen av dette blir at elevene ikke fanges opp av verken elevtjeneste eller kommunale tjenesteytere. Det blir også beskrevet situasjoner hvor lærere kun ser bråkete elever, men setter seg ikke inn i bakgrunnen for at eleven kanskje utagerer. Ofte får for eksempel elever som ruser seg en urolighet, som de ikke får forståelse for. Ungdomsteamet utdypet at hvis disse ungdommene hadde fått forståelse, så kunne de taklet og sett ungdommen tidligere. Fordelen ved at ungdomsteamet har satt i gang et tiltak hvor en ansatt fra de er tilgjengelig på videregående skolen, er at den personen kan nå ut til de som jobber tett med elevene. Man kan øke kompetansen deres på feltet, og skolen vil også få kunnskap om hva kommunale enheter kan bidra med. Dybdekunnskap på forskjellige områder i menneskers liv er ofte betydningsfullt, og de fleste vil oppleve det som ivaretagende og trygt å møte fagpersoner som signaliserer å virkelig kunne sitt felt (Martinsen et al., 2014 s.18). For at det samarbeidet skal lykkes er det viktig å vise respekt for faglige ståsted. For å fremme tverrfaglig samarbeid er det viktig å kunne se sin profesjonelle begrensning og behovet for andre sine bidrag inn i samarbeidet rundt ungdommen, dette vil igjen skape respekt og tillitt (Clancy et al., 2013; Axelsson & Axelsson, 2009).

6.3.2 Tillitt

Noen av informantene ga uttrykk for opplevelsen av å ha manglende tillitt. Tillitt er noe som må bygges opp over tid. Det tar langt tid å oppnå, og kan skades innen kort tid (Andersson et al., 2011). Slik funnene viser var informantene enige om at relasjon og tillitt er noe som alle setter høyt i et samarbeid. Informantene fra elevtjenesten ved skole Vest oppga at det at å ha

kjente ansikter bidro til trygghet for å drøfte saker de var usikre på. Den andre elevtjenesten ved skole Øst fortalte hvordan elevtjenesten deres hadde bygd opp ”ryktet” sitt over tid, og at de hadde tillitt til å samarbeide med alle som jobbet med ungdom. De fortalte at det hadde tatt mange år å bygge opp gode relasjoner, og at det alltid har vært fokus for dem.

Tillitt kan være et resultat av god kommunikasjon mellom de som skal samarbeide, men kan også sees på som en satsning av samarbeidet (Ibid). Videre viste funn fra informantene på elevtjeneste Øst at det å ha god kjennskap til hverandre, at man tar kontakt og snakker sammen er viktige faktorer for samarbeidet. De viste også til at de er heldige med å ha ledelsen med seg bak dette arbeidet. Det å skape tillitt krever innsats, tålmodighet og positive erfaringer fra samarbeid. Kommunikasjon mellom instansene blir et viktig verktøy for respekt og tillitt (San Martin – Rodriguez et al., 2005).

Funn viser at ungdomsteam B ofte tar på seg koordinatorrollen for resten av samarbeidsteamet uten at de har blitt oppnevnt til dette. Dette er en rolle de har tatt på seg selv, da de ofte ser behovet for at noen koordinerer. Dette betyr at ungdomsteamet tar på seg et individuelt ansvar for å skape helhetlige tjenester til ungdommen, og at de har et ønske om å nå det felles målet som er satt. Jacobsen & Thorsvik (2015, s.278) beskriver at kommunikasjon er selve grunnlaget for koordinering av oppgaver og funksjoner i organisasjonen. Jo sterkere behovet for koordinering er, desto sterkere er også behovet for kommunikasjon. Mangel på kommunikasjon kan gjøre at de forskjellige instansene har forskjellig syn på målet. Ved at ungdomsteamet uoffisielt tar på seg rollen som koordinator, tyder på at de har et ønske om å nå målet, som er å gi helhetlige tjenester til ungdommene. I rollen som koordinator vil man kommunisere med resten av hjelpeapparatet, noe som igjen vil bidra til å øke kunnskapen om hverandre, og man vil kanskje opparbeide seg en forståelse og respekt ovenfor hverandre. Tillitt og kommunikasjon kan sees som et bakteppe for hele prosjektet. For hvert tema som blir tatt opp ligger tillitt og kommunikasjon til grunn som faktorer for at samarbeidet skal fungere optimalt.

7.0 Avslutning

I dette prosjektet har jeg undersøkt hvilke faktorer som er av betydning for samarbeidet mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere om elevens psykiske helse og rusproblemer. Innledningsvis i oppgaven beskrev jeg skolen som en viktig arena for barn og ungdom, og at det er et mål fra nasjonale føringer å øke kompetansen om hvordan videregående skole kan styrke elevens psykiske helse. For å ivareta psykisk helse og rusproblematikk må det arbeides med å bygge kompetanse som stadig er i utvikling. På bakgrunn av dette formidlet jeg et ønske om å se nærmere på hvordan elevtjenesten i videregående skoler samarbeider med kommunale enheter om tjenester knyttet til psykisk helse og rus. Underveis i oppgaven har jeg undret ved flere anledninger hvorfor man ikke får til et bedre tverrfaglig samarbeid. De fleste informantene bekreftet underveis at dersom man hadde fått til et bedre samarbeidet, ville det skapt mer helhetlige tjenester til ungdom. Grunnen til at jeg syns dette er et interessant tema, er fordi at informantene har, kanskje uten å tenke over det selv, det samme målet. Målet om å hjelpe ungdom, og kunne gi de helhetlige tjenester som gjør at de fungerer og opplever mestring i hverdagen og på skolen. Dette førte meg til problemstillingen: ”Hvilke faktorer er av betydning for samarbeidet mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere om elevens psykiske helse og rusproblemer?”.

Prosjektet er gjennomført som et casestudie. Det er intervjuet åtte informanter med tilknytning til fagområdet rundt elevens psykiske helse og rusproblematikk. Det ble gjennomført en kvalitativ undersøkelse hvor jeg benyttet meg av semistrukturert intervju.

Gjennomgående i presentasjonen av funn kommer det fram at alle informantene var opptatt av tverrfaglig samarbeid, til tross for at det kunne være hindringer på veien. Kommunikasjon, tillitt og forståelse av hverandres arbeid er med på å bevisstgjøre hva man ønsker å oppnå med samarbeidet. Det kreves handling og innsats fra alle. Funnene viser til et ønske om bedre samarbeid, mer forebygging og et ønske om å se hverandre mer. Det vises til betydningen av å innhente samtykke for å kunne yte gode og helhetlige tjenester, samt hvordan fraværgrensa setter begrensninger for individuelle planer og samarbeidet rundt ungdommen. For at samarbeidet skal fungere må også de forskjellige aktørene se nytten av samarbeidet. Funn tyder på at man ikke ser nytten av samarbeide og at man har manglende kunnskap om hverandre. Informantene er kritiske til strukturen i samarbeidet, og mener at det er for byråkratisert. Det passer ikke inn slik de ønsker å samarbeide om ungdom.

I drøftingen vises det til at uklare mål påvirker muligheten for å oppnå respekt og tillitt mellom informantene. Det er stort fokus på tverrfaglig samarbeid, og det drøftes at det er viktig at selve innsatsen må sees på som viktigere enn å møtes kun for å møtes. Betydningen av ansikt til ansikt samarbeid drøftes, og informantene ser på det som en fremmer i samarbeidet. Informantene var opptatt av å skape møtearena for samarbeid, slik at man skulle føle seg trygge på hverandre. Ved at de som samarbeider er samlokalisert vil gjøre det enklere å drøfte saker med hverandre. Drøftingen viser til betydningen av forståelse av hverandres fagområde, og hvilke kunnskap de ulike profesjonene sitter med.

Svarer dette prosjektet på min problemstilling:

”Hvilke faktorer er av betydning for samarbeidet mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere om elevens psykiske helse og rusproblemer?”

I dette prosjektet har jeg løftet opp betydningen av å innhente samtykke for å danne grunnlag for samarbeidet. Jeg har løftet opp hvilken betydning fraværsgrensa har for ungdommen og samarbeidet. Jeg har diskutert betydningen av at byråkratisk styreform ikke som passer inn. Den er for statisk for samarbeidet, i den forstand at den setter en grense for den dynamiske samarbeidsformen mellom elevtjenesten og kommunale tjenesteytere. Jeg har også løftet opp betydningen av ”face – to – face” samarbeid, og hvordan kunnskap om hverandre og hverandres fagfelt ville fremmet samarbeidet. Jeg kan konkludere med at, ja, faktorer som nasjonale føringer, byråkrati, face – to – face samarbeid, kunnskap om hverandre, tillitt og kommunikasjon har betydning for det tverrfaglige samarbeidet om elevens psykiske helse og rusproblemer. Tverrfaglig samarbeid mellom elevtjenesten og kommunale tjenesteytere vises til å være utfordrende. Ved å dele kompetanse og erfaringer, og at man ser nytte og har et ønske om samarbeid, vil skape mer helhetlige tjenester. Dette vil danne grunnlag for videre utviklingen av samarbeidet.

Veien videre

I dette prosjektet har jeg et ønske om at det kan være med på å gi innsikt i elevtjenestens og kommunale tjenesteytere sine opplevelser av utfordringer og videre muligheter for samarbeidet. Målet til dette prosjektet har vært å øke forståelsen for tverrfaglig samarbeid, og hvilke faktorer som er av betydning for dette. Et ønske med dette prosjektet er at informantene og de andre instanser i kommunen kan se nytte av funnene som ble presentert,

og hvorfor de er så viktige for ungdom. Jeg håper dette prosjektet kan gjøre at det finnes muligheter for at alle kan lære noe mer om hva som fungerer og hva som ikke fungerer i det tverrfaglige samarbeidet, og at man får øynene litt mer opp for hverandre.

Underveis i dette prosjektet er det flere områder jeg kunne ønsket å se nærmere på. Det første er at jeg ville gjort undersøkelsen større. Jeg ville sett på likheter og ulikheter med denne kommunen jeg utførte dette prosjektet i, og en kommune uten tildelingskontor. Er samarbeidet lettere eller bedre i de kommunene hvor man kan unngå tildelingskontoret og vedtak som må fattes?

Det kunne også vært interessant å hatt fokusgruppeintervjuer med begge elevtjenestene samtidig, hvor også ledere er til stede. Da ville likheter og eventuelle ulikheter kommet tydelig fram for alle parter, og man kunne lært noe om hvordan elevtjenestene legger opp til samarbeidet. Dette kunne også vært nyttig for ledelsen, da det kunne bidratt til felles målsetting og struktur for elevtjenestene. Det kunne også vært interessant å intervju de som jobbet i LOS-prosjektet.

Jeg ville også intervjuet noen av de andre instansene som blir nevnt av informantene som for eksempel PPT, BUP, barnevern og/ eller U18. Det kunne vært interessant å se på deres erfaringer med elevtjenesten og tildelingskontor.

Litteraturliste

- Abbott, A. (1988). *The system of professions: An essay on the division of expert labor*. Chicago: University of Chicago Press
- Andersen, C.Ø & Løvvold, G.T (2018). *LOS-prosjektet (2016-2018)*. Fredrikstad Kommune. Hentet fra <https://www.fredrikstad.kommune.no/globalassets/dokumenter/politikk-demokrati/rapporter-prosjekter/rapport-los-prosjektet-2016-2018.pdf>
- Andersson, J., Ahgren, B., Axelsson, S. B., Eriksson, A., & Axelsson, R. (2011). Organizational approaches to collaboration in vocational rehabilitation – An international Literature review. *International Journal of Integrated Care*, 11(4)
- Andersson, H.W., Ose, S.O., Pettersen, I., Røhme, K., Sitter, M. og Ådnanes, M. (2005) Kunnskapsstatus om det samlede tjenestetilbudet for barn og unge. SINTEF helse. STF78 A055025, side. 25-.226. Hentet fra https://www.sintef.no/globalassets/upload/helse/psykisk-helse/pdf-filer/rapport_03-05_kunnskapsstatus_barn_og_unge.pdf
- Andresen, S., Bjørnset, M., Reegård, K. & Rogstad, J. (2017). *Fraværet er redusert, men... Tilpasninger og konsekvenser av fraværgrensen i videregående opplæring* (Fafo-rapport 2017:33). Hentet fra <https://www.faf.no/images/pub/2017/20641.pdf>
- Axelsson, S.B. & Axelsson, R. (2016). Organisering av samverkan – modeller, svårigheter och möjligheter. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.). *Tverrprofesjonelt samarbeid. Et samfunnsoppdrag* (2. Utg.). Oslo: Universitetsforlaget
- Bjørkquist, C. & Fineide, J. M. (Red.) (2019). *Organisasjonsperspektiv på samordning av helse- og velferdstjenester*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Bjørnset, M., Drange, N., Gjefsen, H., Kindt, M.T. & Rogstad, J. (2018). *I fraværgrensens dødvinkel. Evaluering av fraværgrensen i videregående opplæring. Delrapport 2* (Fafo-rapport 2018:41). Hentet fra <https://www.faf.no/images/pub/2018/20690.pdf>
- Bolman, L.G. & Deal, T.E. (2014). *Nytt perspektiv på organisasjon og ledelse. Struktur, sosiale relasjoner, politikk og symboler* (5. Utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Brekke, Å. (2016). Profesjonsbygging og avtalt samarbeid. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red), *Tverrprofesjonelt samarbeid – i praksis og utdanning* (2.Utg.). (s. 53-78). Oslo: Universitetsforlaget
- Clancy, A., Gressnes, T., & Svensson, T. (2013). Public health nursing and interprofessional collaboration in Norwegian municipalities: a questionnaire study. *Scandinavian Journal of Caring sciences*, 27 (3), 659-668. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6712.2012.01079.x>
- Erstad, I. (2018). Profesjonsblikk for komplekse og mangfoldige liv. I Johannessen, B. & Skotheim, T (red.), *Barn og unge i midten. Tverrfaglig og tverretattlig arbeid i barn og unges oppvekst* (s. 44 – 62). Oslo: Gyldendal Akademisk
- Falck-Ytter, N. (2006). Psykisk helsearbeid i videregående skole. *Tidsskrift for psykisk*

helsearbeid, 3 (4), 252-364. Hentet fra https://ezproxy.hiof.no:2445/file/pdf/33204223/psykisk_helsearbeid_i_videregaende_skole.pdf

Folkehelseloven. (2011). Lov om folkehelsearbeid (LOV-2011-06-24-29). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-29?q=folkehelse>

Glavin, K. & Erdal, B. (2013). *Tverrfaglig samarbeid i praksis – Til beste for barn og unge i Kommune-Norge*. Oslo: Kommuneforlaget

Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Fagbokforlaget

Helsedirektoratet (2007). *Psykisk helsearbeid for barn og unge i kommunene*. (veileder 15-1405. 03/07). Hentet fra <https://www.bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00000136>

Helse- og omsorgsdepartementet. (2015). *Folkehelsemeldingen – mestring og muligheter*. (Meld. St. 19 2014-2015). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/7fe0d990020b4e0fb61f35e1e05c84fe/no/pdfs/stm201420150019000dddpdfs.pdf>

Helse – og omsorgsdepartementet. (2016). *Opptrappingsplanen for rusfeltet (2016-2020)*. (Prop. 15 S 2015 -2016). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/1ab211f350b34eac926861b68b6498a1/no/pdfs/prp201520160015000dddpdfs.pdf>

Helse – og omsorgsdepartementet. (2008). *Samhandlingsreformen. Rett behandling – på rett sted – til rett tid*. (Meld. St. nr 47 2008-2009). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/d4f0e16ad32e4bbd8d8ab5c21445a5dc/no/pdfs/stm200820090047000dddpdfs.pdf>

Helsepersonelloven. (1999). Lov om helsepersonell (LOV-2019-04-10-11). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64?q=helsepersonelloven>

Jacobsen, D.I. & Thorsvik, J. (2015). *Hvordan organisasjoner fungerer* (4. Utg.). Bergen: Fagbokforlaget

Johannessen, B. & Skotheim, T. (Red). (2018). *Barn og unge i midten. Tverrfaglig og tverretattlig arbeid i barn og unges oppvekst*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. Utg.). Oslo: Abstrakt forlag

Johnsen, N.A., Gjerløw, T., Martinsen, L-B., og Bergersen, T. (2019). Mindre fravær etter fraværsgrensa: – Men de som slet før, sliter mer i dag. *NRK Nordland*. Hentet fra <https://www.nrk.no/nordland/mindre-fravaer-etter-fravaersgrensa--men-de-som-slet-for-sliter-mer-i-dag-1.14400594>

KS (2013) Veileder. *Taushetsplikt og samhandling i kommunalt arbeid for barn – ungdom – familier*. Hentet fra <http://handling.forebygging.no/Global/taushetsplikt---veileder-ks.pdf>

- Lauvås, K. & Lauvås, P. (2004). *Tverrfaglig samarbeid – perspektiv og strategi*. Oslo: Universitetsforlaget
- Löfström, M. (2009). Inter-organizational collaboration projects in the public sector. A balance between integration and demarcation. *International journal of health planning and management*, 25, 136-155.
- Malterud, K. (2011). *Kvalitative metoder i medisinsk forskning. En innføring*. Oslo: Universitetsforlaget
- Misvær, N. (2014). Helsesøster – en samarbeidspartner. I Småland, U.G (Red.). *Folkehelse i et norsk perspektiv* (s.182-204). Oslo: Gyldendal akademisk
- Martinsen, N., Andersen, K-I., Strekerud, H., Evensen, S. & Torp, C. (2014). *Når blått og gult blir grønt. Tverrfaglig samarbeid som arbeidsredskap*. Oslo: Kommuneforlaget AS.
- Mathiesen, K.S., Karevold, E. og Knudsen, A. K. (2009). *Psykiske lidelser blant barn og unge i Norge*. Oslo: Nasjonalt folkehelseinstitutt.
- Mæland, J.G. (2015). Forebyggende helsearbeid. Folkehelsearbeid i teori og praksis (3. Utg.). Oslo: Universitetsforlaget
- NOU 2009:22. (2009). *Det du gjør, gjør det helt – Bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge*. Oslo: Departementenes servicesenter, informasjonsforvaltning.
- Nygård, C. (2018). *Fra massiv støtte til en time i uka. En studie om tverrfaglig samarbeid mellom barnevernet og voksentjenesten/rustjenesten ved sårbare overganger* (Mastergradsavhandling). Høgskolen i Østfold, Fredrikstad.
- Nygård, C. (2014). *Prosjektrapport ” Når unge ruser seg(2012-2014) ”*. Virksomhet Friskliv og mestring. Fredrikstad Kommune.
- Nylehn, B. & Støkken, A.M. (2002). *De profesjonelle*. Oslo: Universitetsforlaget
- Opplæringslova. (1998). Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (LOV-1998-07-17-61). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=oppl%C3%A6ringsloven>
- Puolakka, K., Kiikkala, I., Pesu, K. M.H.og Paavilainen, E. (2011). Mental health promotion in the upper level of comprehensive school from the viewpoint of school personnel and mental health workers. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 25(1), 37-44. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6712.2010.00787.x>
- Rådet for psykisk helse, (2017). Strategi 2016-2019. Hentet fra <https://psykiskhelse.no/strategi-2017-2019>
- Ryen, A. (2002). *Det kvalitative intervjuet. Fra vitenskapsteori til feltarbeid*. Bergen: fag bokforlaget
- San Martin-Rodriguez, L., Beaulieu, M-D., D'Amour, D., & Ferrada-Videla, M. (2005). The

determinants of successful collaboration : A review of theoretical and empirical studies. *Journal of interprofessional Care*, 19(S1),132-147.
<https://doi.org/10.1080/13561820500082677>

Schein, E.H. (2006). *Organizational Culture and Leadership*. United States of America: The Jossey- Bass business & Management Series

Schein, E.H. (1996). Three Cultures of Management: The key to Organizational Learning. *Sloan Management Review*, 38 (1), 9-21.

Skjeseth, E. (2017). Helsefremmende ledelse av prosesser. I G. Tellnes (Red.) *Helsefremmende samhandling- natur og kultur som folkehelse* (s. 56-74). Bergen: Fagbokforlaget

Skogen, J.L., Smith, O.R.F., Aarø, L.E., Siqveland, J., og Øverland, S. (2018). *Forebygging bland barn og unge. Barn og unges psykiske helse: Forebyggende og helsefremmende folkehelseiltak. En kunnskapsoversikt* (FHI Rapport 2018). Hentet fra https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2018/barn_og_unge_psykiske_helse_forebyggende.pdf

Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. Utg). Oslo: Gyldendal akademisk.

Tellnes, G. (Red.) (2017). *Helsefremmende samhandling – natur og kultur som folkehelse*. Bergen: Fagbokforlaget

Utdanningsdirektoratet (2016). *Fraværsgrensen*. (Rundskriv Udir – 3 – 2016). Hentet fra <https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Vitnemaal/fravarsgrense---udir-3-2016>

Weare, K. (2010). Promoting mental health through schools. I P. Aggleton, C. Dennison og I. Warwick (Red.), *Promoting health and well-being through schools* (s.24-39). London: Taylor & Francis Ltd

Willumsen, E. & Ødegård, A. (Red.) (2016). *Tverrprofesjonelt samarbeid – i praksis og utdanning* (2.Utg.) Oslo: Universitetsforlaget

Willumsen, E. (2009). *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning*. Oslo: Universitetsforlaget

Zwarenstein, M., & Reeves, S. (2006). Knowledge translation and interprofessional collaboration: Where the rubber of evidence-based care hits the road of teamwork. *Journal of continuing Education in the health professions*, 26 (1), 46-54.

Østfoldhelse. (2017). *De fleste østfold-elever trives, men flere sliter*. Hentet fra https://www.ostfoldfk.no/ny_heter/de-fleste-ostfold-elever-trives-men-flere-sliter.90705.aspx

Vedlegg 1 – Godkjenning fra NSD

Kjersti Holte
Remmen
1757 HALDEN

Vår dato: 22.05.2018

Vår ref: 60662 / 3 / LAR

Deres dato:

Deres ref:

Forenklet vurdering fra NSD Personvernombudet for forskning

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 06.05.2018.

Meldingen gjelder prosjektet:

60662	<i>En studie om tverrfaglig samarbeid mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere for å fremme psykisk helse blant ungdom</i>
Behandlingsansvarlig	<i>Høgskolen i Østfold, ved institusjonens øverste leder</i>
Daglig ansvarlig	<i>Kjersti Holte</i>
Student	<i>Marte Størseth Smestad</i>

Vurdering

Etter gjennomgang av opplysningene i meldeskjemaet med vedlegg, vurderer vi at prosjektet er omfattet av personopplysningsloven § 31. Personopplysningene som blir samlet inn er ikke sensitive, prosjektet er samtykkebasert og har lav personvernulempe. Prosjektet har derfor fått en forenklet vurdering. Du kan gå i gang med prosjektet. Du har selvstendig ansvar for å følge vilkårene under og sette deg inn i veiledningen i dette brevet.

Vilkår for vår vurdering

Vår anbefaling forutsetter at du gjennomfører prosjektet i tråd med:

- opplysningene gitt i meldeskjemaet
- krav til informert samtykke
- at du ikke innhenter [sensitive opplysninger](#)
- veiledning i dette brevet
- Høgskolen i Østfold sine retningslinjer for datasikkerhet

Veiledning

Krav til informert samtykke

Utvalget skal få skriftlig og/eller muntlig informasjon om prosjektet og samtykke til deltakelse.

Informasjon må minst omfatte:

- at Høgskolen i Østfold er behandlingsansvarlig institusjon for prosjektet
- daglig ansvarlig (eventuelt student og veileder) sine kontaktopplysninger
- prosjektets formål og hva opplysningene skal brukes til

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Vedlegg 2 – Bekreftelse på endring av ny veileder fra NSD

Fra: **Lisa Lie Bjordal** Lisa.Bjordal@nsd.no
Emne: Prosjektnr: 60662. En studie om tverrfaglig samarbeid mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere for å fremme psykisk helse blant ungdom
Dato: 31. oktober 2019 kl. 10.39
Til: mona.j.fineide@hiof.no, martestestad@gmail.com

BEKREFTELSE PÅ ENDRING

Hei, viser til endringsmelding registrert hos NSD personverntjenester 28.10.2019.

Vi har nå registrert at Mona Jerndahl Fineide er ny veileder i prosjektet.

Vi forutsetter at prosjektopplegget for øvrig gjennomføres i tråd med det som tidligere er innmeldt, og våre tilbakemeldinger. Vi vil ta ny kontakt ved prosjektslutt.

Vennlig hilsen,
Lisa Lie Bjordal Seniorrådgiver | Senior Adviser
Seksjon for personverntjenester | Data Protection Official
T: (+47) 55 58 83 63

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS | NSD – Norwegian Centre for Research Data
Harald Hårfagres gate 29, NO-5007 Bergen
T: (+47) 55 58 21 17
postmottak@nsd.no www.nsd.no

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt – Kommunale tjenesteytere/ Elevtjeneste

”En studie om tverrfaglig samarbeid mellom elevtjenesten i videregående skoler og kommunale tjenesteytere for å fremme psykisk helse blant ungdom”

Bakgrunn og formål

Formålet med denne studien er å se på det tverrfaglige samarbeidet mellom elevtjenesten i VGS og kommunale tjenesteytere (Rus og psykiatritjeneste) for å fremme psykisk helse hos elever i risikogrupper. Jeg ønsker å se på likheter og ulikheter ved to videregående skoler i (...) kommune. Jeg er masterstudent ved Høgskolen i Østfold.

Min foreløpige problemstilling for prosjektet mitt er : *”Hvordan samarbeider elevtjenesten i videregående skole med kommunale tjenesteytere for å fremme god psykisk helse blant elever?”*

Utvalget kommunale tjenesteytere: Jeg ønsker å snakke med dere som jobber kommunalt innen psykiatri og rus, som har erfaring med samarbeid med elevtjenestene ved videregående skoler.

Utvalget elevtjenestene: Jeg ønsker å snakke med dere som jobber ved elevtjenesten på (..) og (..) videregående skole.

Hva innebærer deltakelse i studien?

I denne studien ønsker jeg å se på hvordan kommunale tjenesteytere samarbeider med elevtjenesten i videregående skole for å fremme psykisk helse blant ungdom. Jeg vil utføre fokusgruppeintervjuer. Varigheten av intervjuet vil være ca. 60 min.

Noen av spørsmålene dere vil bli spurt om er: Kan dere beskrive hva dere gjør i kommunen/ elevtjenesten? Hvordan samarbeider dere med videregående skoler / kommunale tjenesteytere om psykisk helse blant elevene? Hvordan opplever dere samarbeidet? utfordringer? Jeg vil benytte meg av lydopptak under intervjuet.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er kun jeg og min veileder som har tilgang på materialet. Lydopptaket vil ligge på en mappe på pc med passord. Du vil ikke bli gjenkjent i det som publiseres.

Prosjektet skal etter planen avsluttes i mai 2020. Da vil jeg slette all informasjon jeg har fått i forbindelse med intervjuet du var med på.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn.

Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med meg; Marte Smestad på enten : martesmestad@gmail.com eller 47286360.

Min veileder for prosjektet er: Kjersti E. Lien Holte. Mail: Kjersti.e.holte@hiof.no

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 4 – Intervjuguide: Kommunale tjenesteytere

INTERVJUGUIDE – UNGDOMSTEAM

Oppvarmingsspørsmål

- Kan dere beskrive hva dere gjør i ungdomsteamet?
- Hvordan ser en arbeidsdag ut for dere ?

Refleksjonsspørsmål

- Hvem samarbeider dere med?
- Hvordan samarbeider dere med elevtjenesten ved videregående skoler?
Oppfølging : overgangsfase fra ungdomsskole til videregående skole.
- Hvordan opplever dere dette samarbeidet? Eller: hvordan opplever dere samarbeidet med elevtjenesten?
- Hvor ofte har dere kontakt med elevtjenesten?
- Hvis det er noe som skaper utfordringer i samarbeidet, hva er det?
- Hva kan dere tilby ? Hva kan dere hjelpe elevtjenesten med ?
Oppfølging: Tror dere de vet at dere kan hjelpe til med dette?
- Hva er det som gjør det bra når det er bra?
- Har dere oversikt over hvordan elevtjenesten kan bistå dere i arbeidet?
- Hvordan foregår samarbeid ved bekymring for elever?
- Hvordan er samarbeid med oppfølging av elever?

Avrundingspørsmål

- Hvis alt var mulig, hvordan skulle dere ønske at dette samarbeidet var lagt opp?

Vedlegg 5 – intervjuguide: Elevtjeneste

INTERVJUGUIDE – ELEVTJENESTE

Oppvarmingsspørsmål

- Kan dere beskrive hva dere gjør i elevtjenesten?
- Hvordan ser en arbeidsdag ut for dere/deg?

Refleksjonsspørsmål

- Hvem samarbeider dere med ?
- Hvordan samarbeider dere med kommunale tjenesteytere?
Oppfølging : overgangsfase fra ungdomsskole til videregående skole.
- Hvordan opplever dere dette samarbeidet?
- Hvor ofte har dere kontakt med kommunale tjenesteytere? s
- Hva er det som gjør det bra når det er bra?
- Hvis det er noe som skaper utfordringer i samarbeidet, hva er det?
- Har dere oversikt over hvordan kommunale tjenesteytere kan bistå dere i arbeidet?
Oppfølging : vet dere hva kommunen kan tilby?
- Hvordan foregår samarbeid ved bekymring for elever?
- Hvordan er samarbeid med oppfølging av elever?

Avrundingspørsmål

- Hvis alt var mulig, hvordan skulle dere ønske at dette samarbeidet var lagt opp?